

VINERI 14 SEPTEMBRIE 2001 • ANUL LI NR. 37

FOAIA

FONDATĂ ÎN 1961 40 ANI ÎNVIAT

românească

SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Decizii la Cénad

Noi consultări româno-maghiare

Cum să ne găsim originea?

CALENDAR ORTODOX

- 17 septembrie, luni – Sf. Mc. Sofia și cele trei fiice ale sale: Pistis, Agapis și Elpis.
18 septembrie, marți – Sf. Eumenie, episcopul Gortinei; Sf. Mc. Ariadna.
19 septembrie, miercuri – Sf. Mc. Trofim, Savatie și Dorimedont.
20 septembrie, joi – Sf. Mare Mc. Eustatie și soția sa Teopisti, cu cei doi fii ai lor, Agapie și Teopist.
21 septembrie, vineri – Sf. Ap. Codrat; Sf. Prooroc Iona; † Sf. Dimitrie, mitropolitul Rostovului. (Odovania Praznicului Înălțării Sfintei Cruci)
22 septembrie, sâmbătă – Sf. Sfinții Mc. Foca, Episcop de Sinopi, Isaac și Martin.
23 septembrie, duminică – † Zămislirea Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul; Cuv Xantipa și Polixenia. Duminica a 18-a după Rusalii.

AGENDĂ

17 septembrie

1823 – moare *Gheorghe Lazăr*, cărturar iluminist, întemeietorul învățământului modern românesc.
1888 – moare, la Paris, *Iulia Hașdeu*, poetă, fiica lui B.P. Hașdeu.

18 septembrie

1600 – la Mirăslău, *Mihai Viteazul* este înfrânt de generalul Basta.
1959 – este creată *Curtea europeană pentru Drepturile Omului*, cu sediul permanent la Strasbourg, curte instituită prin Convenția europeană pentru drepturile omului.

19 septembrie

1895 – la Cernavodă se inaugurează *cel mai lung pod* din Europa, proiectat și construit peste Dunăre de Anghel Saligny.

20 septembrie

1459 – într-un Hrisov al lui Vlad Țepeș este menționată pentru prima dată Cetatea Bucureștilor.
1866 – se naște, la Hordou, jud. Bistrița-Năsăud, poetul *George Coșbuc*.

21 septembrie

1847 – a avut loc inaugurarea primei lucrări moderne de alimentare cu apă a Bucureștilor, ale cărei pompe erau acționate de o mașină cu aburi.
1866 – s-a născut scriitoarea *Elena Văcărescu*.

22 septembrie

1831 – s-a născut geologul și paleontologul *Grigore Cobălcescu*, membru al Academiei Române.
1938 – s-a născut, la Berința, jud. Maramureș, *Augustin Buzura*, scriitor, președintele fondator al Fundației Culturale Române.

23 septembrie

1386 – începe domnia lui *Mircea cel Bătrîn* în Țara Românească. Durează pînă în 1418. (Mircea cel Bătrîn s-a aflat în bune relații cu Ungaria, Polonia și Moldova, a repurtat victorii asupra turcilor și a intervenit, după 1402, în luptele pentru succesiune din Imperiul Otoman).
1768 – moare în exil, la Roma episcopul *Inochentie Micu*, reprezentant de frunte al Școlii Ardelene.
1862 – contele Lev Tolstoi (43 ani) se căsătorește cu Sofia Andreevna Bers (18 ani). În cei 17 ani de căsnicie li s-au născut 13 copii.
1939 – a murit neurologul austriac Sigmund Freud, întemeietorul psihanalizei.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Imaginea străzii principale din Cenadul Unguresc (Fotografie de Eva Iova)

Subvenții primăriilor pentru întreținerea școlilor și a grădinițelor

La Ministerul Învățământului s-a decis recent acordarea a 38.060 milioane de forinți pentru completarea cheltuielilor de întreținere a opt școli generale și patru grădinițe în care se predă și în limba română. Astfel primesc o subvenție bugetară suplimentară pentru întreținerea școlii următoarele primării: *Apateu* (1.786 mft), *Aletea* (9.2 mft), *Bătania* (9.2 mft), *Bedeu* (4.7 mft), *Chitighaz* (5 mft), *Micherechi* (3 mft),

Otlaca Pustă (0.665 mft), *Săcal* (1.9 mft). În cazul Școlii românești din Giuila s-a socotit că subvenția normativă distribuită la începutul anului asigură peste 90 la sută din cheltuielile de întreținere a instituției. Pentru sprijinirea bugetară a grădinițelor cu activități românești se acordă următoarele suplimente: *Apateu* – 0.627 mft, *Aletea* – 0.836 mft, *Bătania* – 0.5 mft, *Giula* – 0.646 mft. -șft-

A 15-a ediție a Festivalului Internațional „George Enescu”

Sâmbătă, 8 septembrie, la București a debutat cea de-a 15-a ediție a Festivalului Internațional „George Enescu”. Concertul de deschidere a fost susținut de Orchestra din Paris, dirijată de *Christoph Eschenbach*.

Solistul concertului a fost violonistul *Alexandru Tomescu*, laureat al ediției din 1999. În cele 20 de zile ale festivalului, în capitala română vor concerta diferite orchestre și soliști sosiți din diferite părți ale lumii, de la

Roma și Londra pînă în Japonia.

La manifestarea culturală internațională a primit invitație din partea primului ministru *Adrian Năstase* și o delegație a comunității românești din Ungaria. -va-

Biblioteca de Limbi Străine înnoită

În urma unor lucrări de renovare, după mai multe luni de pauză, luni, la 17 septembrie din nou își deschide porțile Biblioteca Națională de Limbi Străine (Budapesta, sectorul V, str. Molnár nr. 11). Instituția, care este și biblioteca de specialitate de naționalităților din Ungaria, va putea fi vizitată începînd de luna viitoare, ora 10.00, în fiecare zi lucrătoare, între orele 10.00 și 20.00, cu excepția zilei de miercuri, cînd biblioteca este deschisă numai de la ora 12.00. -va-

Zilele Cepei la Macău

La acest sfîrșit de săptămînă, între 14-16 septembrie, la Macău va avea loc tradiționalul Festival Internațional al Cepei. Întîlnirea se va desfășura sub patronajul principal al ministrului agriculturii, *dr. Vonza András*.

Timp de trei zile vor avea loc în orașul de pe malul Mureșului dezbateri pe teme de specialitate, competiții sportive și spectacole culturale. Va fi prezentă la manifestări și o delegație din orașul Sînnicolaul Mare, România. I. K.

Ultima oră • Ultima oră • Ultima oră

Atac contra Americii

Marți, 11 septembrie, două avioane s-au ciocnit la interval de 18 minute de cele două turnuri ale clădirii World Trade Center din New York, provocînd violente incendii și o explozie într-unul din cele două turnuri. Cu puțin înainte orei 9:00, locală, un prim avion s-a izbit de partea superioară a unuia din turnuri, iar peste aproximativ un sfert de oră un al doilea aparat a lovit în plin cel de-al doilea turn provocînd o explozie uriașă. Potrivit informațiilor CNN numărul victimelor este de mai multe mii, deoarece în cele două turnuri ale clădirii cu 110

etaje, lucrează 50.000 de persoane. Au fost evacuate mai multe clădiri, printre care Pentagonul și Casa Albă din Washington.

Să fie asta ziua care a zguduit America?

(Încheierea ediției actuale a Foii s-a făcut la ora 18.00.)

Decizii la Cenad

În ultimii ani, Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria a făcut o tradiție din faptul că anual de mai multe ori își organizează ședințele prezidiului în diferite localități populate și de români. Analogia între aceste reuniuni cu ședințele guvernului ar fi evidentă dacă și reprezentanța noastră ar avea posibilitatea să împrăștie între popor câteva parale. Neavînd bugetul necesar, ai noștri trebuie să se mulțumească cu cunoașterea condițiilor la fața locului. Conform acestui mers al lucrurilor, după deschiderea ședinței de pe 7 septembrie, primărița localității Cenadul Unguresc, *Farkas Jánosné*, a prezentat celor 13 membri de prezidiu prezenți, istoricul și viața de astăzi a localității cu bogate tradiții românești.

Primul punct de pe ordinea zilei l-a constituit darea de seamă a lui *Gheorghe Marc*, reprezentantul românilor în curatoriu Fundației Publice pentru Minorități, de la care am aflat că Fundația dispune – ca în general fundațiile – de mult mai puțini bani decît pretind solicitările. Cele 13 autogovernări precum și organizațiile civile ale minorităților bombardează curatoriu în continuu cu cereri. Din partea diferitelor comunități și organizații românești, în anul 2000, au sosit mai multe sute de concursuri, din care 170 au și cîștigat. Pentru acestea, în total, s-au distribuit 50 de milioane de forinți. De la domnul *Marc* am mai putut afla că aproximativ jumătate din

concursurile românești nici cea mai mică șansă nu au de a cîștiga, deoarece ele nu corespund ori cererilor formale, ori celor de conținut.

Al doilea punct de pe ordinea zilei a fost dezbătut cu ușile închise. Deoarece înaintea reuniunii, presa nu a primit nici un material informativ, doar după ședință am putut afla că s-a votat, cu un singur vot în contra, valorificarea celor 16 mii de acțiuni MOL, pe care reprezentanța pe țară le deține încă de la înființarea ei de acum 6 ani. Președintele AȚRU, *Traian Cresta*, ne-a informat că prezidiul a hotărît în acest fel, pentru că membrii sînt convinși că averea de cam 64 de milioane de forinți va fi în mai mare siguranță la bancă, decît în acțiuni, al căror

curs se schimbă imprevizibil, cu toate că după valorificare autogovernarea va fi obligată să plătească și un impozit de 18 la sută. În cadrul dezbaterilor cu ușile închise s-a mai discutat despre unele achiziționări teh-

nice pentru oficiul autogovernării pe țară și despre posibilitățile schimbării autotocarului vechi de 5 ani al reprezentanței.

Al treilea punct de pe ordinea zilei, numit „diverse”, a cuprins discutarea calendarului de programe cuprinzînd perioada pînă în luna octombrie. Pe acesta îl puteți afla, cu toate amănuntele sale, tot pe această pagină.

Spre sfîrșitul ședinței am putut afla că la Pocei școala

generală și-a modificat statutul de funcționare, care în această formă ar îngădui și predarea limbii române. În momentul de față, singurul obstacol este că pînă acum nu s-a găsit un profesor de limbă română. Președintele Comisiei Afacerilor Externe *Gheorghe Ardelean*, a informat însă prezidiul că la Școala Medie de Comerț „Juhász Gyula” din Macău, începînd cu acest an școlar s-a introdus pe lista limbilor străine care se predau, și limba română. Președintele *Cresta* a mai informat prezidiul despre doleanțele autogovernării, care vor fi înaintate spre Comisia Mixtă Interguvernamentală Româno-Maghiară, sau mai bine zis, subcomisiei de minoritate a acesteia, în care activează și domnia sa.

Excursia la Cenad a celor 13 membri de prezidiu a luat sfîrșit cu o vizită la biserica ortodoxă română și cu o cină oferită de gazdă, Autogovernarea Română din Cenadul Unguresc.

Ștefan Crăsta

Din agenda AȚRU

14–16 septembrie: Curs de perfecționare pentru activiștii autogovernărilor românești la Băile Herculane.

22 septembrie: Sărbătoare cîmpenească la Veherd, cu participarea formațiilor culturale românești din județul Bihor.

29 septembrie: Ziua Culturală a Românilor din Ungaria, la căminul cultural din Aletea.

28–29 septembrie: Vizita unei delegații a Inspectoratului Școlar din județul Arad la Giula și Micherechi.

7–9 octombrie: La invitația Inspectoratului școlar din jud. Arad pedagogi români din Ungaria vor participa la ore de română la școlii din Arad și vor vizita stațiunea Moneasa.

10 octombrie, între orele 17.00 și 18.00: Președintele Ungariei, *Mádl Ferenc*, va efectua o vizită în orașul Giula, fiind și oaspetele Autogovernării Românești pe Țară, respectiv al Centrului Cultural Român.

Mijlocul lui octombrie: Concurs de gătit între autogovernările românești locale, la sediul AȚRU.

Reprezentanța românilor din Ciaba sprijină renovarea bisericii

Săptămîna trecută, la 5 septembrie, s-a întrunit în ședință Autogovernarea Minoritară Românească din Bichișciaba. După informațiile primite de la președintele *Gheorghe Gros*, membrii autogovernării au discutat printre altele despre programele realizate în cursul verii. În prima parte a perioadei s-a desfășurat o întîlnire a oamenilor de afaceri români și maghiari, în cadrul programului *Csaba Expo*. Comisia de afaceri externe

a AȚRU, împreună cu Autogovernarea română din Bichișciaba, au invitat la această întîlnire reprezentanți ai unor firme particulare din România. În a doua parte a verii, un grup de 35 de persoane din Ansamblul de dansuri populare din Bichișciaba a participat la Festivalul folcloric din Beiuș și în același timp a făcut și o excursie la Stîna de Vale și la Peșterea Urșilor. La invitația autogovernării, fanfara „Doina” din Lipova a parti-

cipat în acest an la Festivalul „Zenit”.

În a doua parte a ședinței, membrii autogovernării din Ciaba au decis asupra sprijinului financiar acordat renovării bisericii ortodoxe din oraș și s-a făcut un rezumat despre activitățile prevăzute pentru lunile următoare. Printre acestea s-a amintit și participarea la Ziua Culturală Românească, ce va avea loc la 29 septembrie, la Aletea.

R. Ruja

Ziua Culturală va fi găzduită de Aletea

Conform deciziei Comisiei Culturale a Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, la Ziua Culturală sînt așteptate toate formațiile culturale ca și soliștii domici de a se prezenta în fața publicului. Nu va exista, deci, nici un fel de criteriu în ceea ce privește genul de interpretare. Invitația reprezentanței pe țară va sosi la fiecare comunitate românească din țară. Astfel sînt așteptate coruri, echipe de dans, formații de copii și interpreți de cîntece populare. O noutate va fi evoluția elevilor școlii generale din Micherechi, care vor prezenta o piesă de teatru de I. L. Caragiale. Ziua

Culturală a Românilor din Ungaria va fi organizată la Aletea, în ziua de 29 septembrie, cu începere de la ora 10.00. Pentru această manifestare, Autogovernarea pe Țară dispune de un fond de peste 400 de mii de forinți, obținuți prin concurs. Membrii Comisiei culturale au hotărît să pună la dispoziția publicului interesat mai multe curse speciale, cu care s-ar putea deplasa la Aletea pentru a urmări spectacolul de aproape 3 ore. S-a propus, de asemenea, ca ziua culturală să debuteze cu o expoziție de fotografii, din lucrările mai multor autori români din Ungaria.

T. Boca

Conferință despre integrarea europeană

În perioada 13–16 septembrie, Timișoara va fi gazda celei de a 19-a conferințe *Europa Regiunilor*, „Cooperare Regională și Integrare Europeană – Cazul Europei de Sud-Est în lumina experiențelor nordice/baltice”.

Conferința își va focaliza interesul pe problematica sud-estului Europei, în special pe zona sudică a bazinului dunărean. Vor sosi la Timișoara peste 200 de participanți. Pe lîngă personalitățile europene și experții internaționali, au fost invitați la Timișoara și reprezentanți ai Guvernului României. (*Agenda*)

Noi consultări româno-maghiare

Tratativele continuă peste o săptămână la București

După aproape trei ani, între 10-11 septembrie a.c., s-au reluat la Budapesta tratativele Subcomisiei de specialitate pe problemele minorităților, din cadrul Comisiei mixte interguvernamentale româno-maghiare. Temele incluse pe ordinea de zi au prevăzut abordarea a trei probleme: evaluarea situației românilor din Ungaria, precum situația maghiarilor din România și lămurirea unor probleme privitoare la legea beneficiilor acordate de statul maghiar minorității maghiare din țările vecine cu Ungaria. În urma abordării acestor trei subiecte, cele două părți s-au înțeles ca să continue discuțiile oficiale peste o săptămână la București, încercând elaborarea unui protocol comun privitor la cele incluse pe ordinea de zi a întâlnirii de la Budapesta.

Comisia mixtă interguvernamentală a fost constituită conform celor stabilite în Tratatul de bază dintre România și Ungaria, adoptat în 1997. Comisia are competența de a dezbate probleme legate de situația minorităților în cauză din cele două țări, precum și să facă propuneri concrete pentru guvernele țărilor lor, cu scopul rezolvării chestiunilor evidențiate în comun. La actuala rundă a discuțiilor purtate la Budapesta, delegația României a fost condusă de *Cristian Diaconescu*, secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe (MAE) de la București, iar cea a Ungariei de către *Szabó Tibor*, președintele al Oficiului pentru maghiarii din afara frontierelor Ungariei.

Din comisia mixtă fac parte și reprezentantul românilor din Ungaria, respectiv reprezentantul maghiarilor din România. Astfel, la întreprinderea de la Budapesta a fost prezent *Traian Cresta*, președintele Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria (AȚRU) și

Márton Árpád, deputatul UDMR în Parlamentul României. În delegația Ungariei a primit loc și reprezentantul Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria, referentul pentru problemele românilor din Ungaria, *Ștefan Frățean*.

Delegația din București a fost compusă exclusiv din colaboratori ai MAE. Departamentul pentru românii de pretutindeni din cadrul Ministerului Informațiilor Publice, care în structura Guvernului României are în vedere coordonarea problemelor privitoare și la românii din Ungaria, nu a avut mandat în actuala delegație română la Budapesta. În cadrul tratativelor, părțile au abordat toate cele trei teme incluse pe ordinea de zi, dar nu au încheiat discuțiile. Partea română a înaintat un proiect de protocol privind cooperarea dintre guvernele României și Ungariei în domeniul protecției drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale, cu scopul ca acest document să constituie o tematică a discuțiilor din viitor.

Conducătorul delegației române, *Cristian Diaconescu* a apreciat întâlnirea de la începutul acestei săptămâni cu următoarele cuvinte:

– Cel mai important este faptul că am reușit să dăm conținut unei prevederi a Tratatului politic de bază, încheiat între România și Ungaria, și anume acela de a discuta chestiunile legate de afirmarea identității etnice, culturale, lingvistice a minorităților din cele două

Ungaria, totuși cele mai importante sînt probleme legate de soarta noastră, de existența noastră. În ce măsură au fost acestea dezbătute?

– Am abordat chestiuni concrete: elemente legate de reprezentarea comunității românești din Ungaria atât la nivel local, cât și la nivel central. Așa cum vedem noi lucrurile, legislația ungară în această perspectivă este deficitară și ar trebui îmbunătățită. Totodată am discu-

comunităților de aici. Este nevoie de organizare, de elemente care să ne dea substanță în condițiile în care abordăm politic această problemă.

– *Sigur, sistemul de auto-guvernări este susținut de guvern, dar tot atunci are o importanță și sfera civilă. Poate și aici se pot da ajutoare...*

– Bineînțeles... ajutoarele se pot da în România în măsura posibilităților, pe care le-am dat și le vom da și în viitor. Dar nu știu dacă ajutoarele materiale sînt foarte utile, sînt necesare...

– *Nu la aceasta m-am gîndit în primul rînd...*

– Este bine că nu la asta v-ați gîndit. De ce? Pentru că este mult mai important o coeziune și înlăturarea oricărei dezbinări, pentru ca mesajul să poată fi susținut de România la nivel politic. Este extrem de important, de asemenea, să fim împreună și nu numai la nivel declarativ, dar să fim împreună în a susține interesele românilor de aici. Pentru că pînă la urmă exact comunitatea ar avea de suferit...

La conferința de presă ținută în urma întreprinderii dintre *Németh Zsolt*, secretar de stat la MAE de la Budapesta și omologul său român, *Cristian Diaconescu*, întâlnire la care a participat și *Traian Cresta*, s-a comunicat că cele două delegații vor continua lucrările peste o săptămână la București.

E. Iova – P. Cîmpian

Față-n față: delegația română (stîngă) și cea maghiară

țări prin intermediul unui mecanism, care se numește Comitetul pentru problemele minorităților din cadrul Comisiei mixte comune. Am reușit în aceste zile să cuprindem activitatea noastră într-o agendă foarte detaliată, privind chestiunea minorităților din cele două țări, totodată prin includerea pe agenda permanentă a subcomitetului, a problemei legii statutului maghiarilor din afara granițelor.

– *Ați reușit să înlăturați discordanțele cauzate de legea statutului maghiarilor?*

– Partea română a formulat o serie de obiecții în ceea ce privește în special efectele extrateritoriale și discriminarea pozitivă pe care le induce legea statutului. Cred că pînă acum n-au fost abordate în mod concret și practic preocupările noastre, ceea ce a creat, sigur, o reacție de respingere din partea noastră. În aceste zile am discutat serios și probabil pentru prima dată, cât se poate de deschis, problema legii statutului. Vom continua aceste discuții săptămîna viitoare la București.

– *Pentru noi, românii din*

tat despre chestiuni legate de retrocedarea unor imobile bisericești, patrimoniu de cult. Am abordat problema creării unui Institut Pedagogic pentru pregătirea profesorilor în limba română și chestiuni care țin de dezvoltarea identitară a minorității române de aici. Aș vrea să precizez că avem foarte mare nevoie de o poziție coerentă și de o atitudine fermă și cit se poate de aplicată în practică a

Probleme ridicate de delegația română

La capitolul problemelor privitoare la românii din Ungaria, delegația română a propus discutarea următoarelor chestiuni:

- probleme legislative (rezolvarea problemelor alegerii reprezentanței românești în autogovernările locale și pe țară, problema reprezentanței în Parlament);
- probleme legate de sistemul de învățămînt pentru minorități (documente școlare, instituții, finanțare);
- situația Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria;
- retrocedarea bunurilor bisericești ale comunității românești, confiscate de stat;
- finanțarea lucrărilor de renovare a lăcașurilor de cult ortodox ale comunității românești din Ungaria.

(Partea română a semnalat și cazul moștenirii Gojdu, dar în afara problematicii minorității române din Ungaria.)

Probleme ridicate de AȚRU

Prezidiul AȚRU a decis la ședința din 20 iulie 2001 asupra problemelor pe care intenționează să le ridice în fața comisiei mixte interguvernamentale. Astfel, AȚRU propune ca:

- guvernul maghiar să sprijine construirea unei noi clădiri a școlii bilingve și a casei comunității românești din Bătaia;
- guvernul român să ajute instituțiile de învățămînt românesc din Ungaria cu asigurarea materialului auxiliar și cu cărți de specialitate;
- guvernul maghiar să asigure sprijin material pentru lucrările de reconstrucție de la bisericile ortodoxe române (Budapesta, Veched);
- guvernul român să asigure sprijin material pentru realizarea lucrărilor de renovare de la bisericile ortodoxe române, precum ajutor material pentru ridicarea a două biserici de lemn,
- deschiderea a noi puncte de frontieră (Leta Mare, Csengersima), precum și sprijinirea financiară a lucrărilor de lărgire a punctelor de frontieră existente (Bătaia-Turnu, Micherechi-Salonta).

Pași înainte

Sub conducerea directă a primului ministru *Adrian Năstase* s-a decis înființarea Consiliului interministerial pentru românii de pretutindeni.

Chiar dacă, teoretic, locul primului ministru nu ar fi fost în fruntea acestui organism, faptul că el a considerat necesar să fie prezent la lucrările acestuia arată dimensiunea reală a problemei românilor de pretutindeni și dorința sinceră a șefului guvernului român de a pune pe roate un dialog român-român real, sincer, consolidat în valorile secolului XXI.

România are o diasporă (chiar dacă aici includem, forțat, românii din jurul granițelor ca și pe cei băștinași din întregul spațiu balcanic) consistentă, însă orfană. Atât prin asociații și organizații, cât și ca persoane particulare, acești români au încercat deseori să găsească o cale de legătură cu țara. Nu de puține ori, ei au fost dezamăgiți de contactele avute cu diverșii funcționari români, salarizați pentru munca lor, văzând în ei obstacole și nu prieteni. Cred că primul lucru asupra căruia va trebui să reflecteze serios noul consiliu va fi *schimbarea mentalității*. Acești români de pretutindeni, dintre care unii sunt patrioți fără să vorbească românește sau fără să se fi născut și să cunoască România, au ne-

voie de un dialog natural cu reprezentanții statului român. De atitudini deschise, moderne aș putea spune. Fiecare român din afară e important pentru România. Și nicidecum invers: funcționarul român e important pentru românul din afară!

Dacă se va înțelege acest lucru, se poate merge mai departe. Iar instituționalizarea dialogului român-român nu trebuie înțeleasă ad literam (gen guvernul tratează cu asociația cutare), ci trebuie să ducă la dezvoltarea unor căi de comunicare simplificate, în cadrul cărora toți românii de pretutindeni să fie egali în șansa de a primi ajutor din țară și de a acorda ajutor țării. Trebuie să se înțeleagă că toți românii sunt la fel de valoroși și să se pună capăt relațiilor-monopol cu bisericutele de pe te miri ce meridian. Oricine dorește să țină legătura cu România să fie binevenit.

Nu se poate construi o *lume românească unită* fără schimbarea atitudinii. Iar acest lucru este probabil știut de premierul român, care a dovedit deja, în plan intern, că sancționează fără să clipească orice abatere de la normalitate. Nici o strategie nu poate funcționa dacă nu se ține cont de micul adevăr care stă la baza succesului: *România are nevoie de toți românii*.

Cristina Zărnescu, București

Distanța Șercad-Snagov, tot mai mică

În luna aprilie 1999, Șercadul a semnat un protocol de înfrățire cu localitatea Snagov, din apropierea Bucureștiului. De atunci, conducătorii orașelului din Bichiș au aflat tot mai multe despre așezarea din județul Ilfov. Iar după ce anul trecut o numeroasă delegație din România a vizitat orașelul, recent, între 22-25 august, o delegație condusă de primarul *Tóth Imre* s-a deplasat la Snagov, unde a fost semnată partea a doua a convenției din anul trecut. Cu prilejul șederii în județul Il-

fov, delegația bichișeană a depus o jerbă la obeliscul din Snagov, monument ridicat în amintirea lui *Nagy Imre*, premierul maghiar care aici a fost deținut politic după înfrângerea mișcărilor din 1956. Împreună cu primarul *Teodor Birș*, delegația a vizitat și Bucureștiul. În cimitirul calvin au fost depuse flori ale cinstirii și amintirii la mormântul luptătorului pașoptist *Veress Sándor*, eminent inginer, care a depus bazele rețelei feroviare și care a fost originar din Șercad.

Curente sociale otrăvitoare în creștere

Să mă iertați, dragi cititori, dacă nu voi începe citind explicațiile lexicoanelor privind titlul, respectiv noțiunile cum ar fi naționalism, șovinism, rasism, antisemitism, iredentism, etc. Din păcate, în societatea noastră de azi toate sînt reprezentate, iar noi, în loc să facem lingvistică, interpretându-le sensul, sîntem nevoiți, pînă una alta, chiar forțați să le simțim pe piele proprie.

Acum zece ani și ceva s-a produs schimbarea de regim. Toată lumea a răsuflet! În sfîrșit, a sosit timpul democrației adevărate. Însă abia trecînd pragul marilor speranțe, primul prim-ministru *Antall József* ne-a și trezit, declarîndu-se premier a 15 milioane de unguri. Cu asta a și apărut iarăși pericolul șovinismului amestecat cu serioase semne iredentiste ale regimului hortist, 15 milioane de unguri trăind împrăștiati în întreaga Depresiune Carpatică. Politică e ridicată, și de data aceasta, la rang, la nivel de stat, naționalitățile căzînd din lac în puț!

Guvernul Horn a încercat să atenueze situația, făcînd eforturi enorme în vederea normalizării relațiilor cu vecinii. N-a fost ușor, dar a reușit să semneze tratatele de bază, și legat de astea, un șir întreg de alte acorduri și contracte, toate în interesul comun al îmbunătățirii relațiilor, în așa-numit sens orizontal, cu rezultate de netăgăduit. Pierzînd însă alegerile următoare, guvernul socialist n-a mai putut să realizeze faza verticală, adică adîncirea relațiilor în acest spirit.

Și iarăși a venit o cotitură! Nu a continuat tendința drept înainte, cum ar fi fost normal, ci în retragere. În limbaj militaresc asta se numește „La stînga-mprejur!”. Și încercările guvernului Orbán n-au capăt. Nu demult s-a pus problema creării în jurul țării a niște „micro-lumi maghiare”, așa-numite „stătuțe-satelit” în permanentă circulație pe orbita țării-mamă. Complicat? Nu, nicidecum! E vorba despre o nouă încercare de apropiere de Ungaria Mare. A urmat apoi legea statutului, sugerînd că, pe plan intern, problema ungarilor de peste hotare în perioada de după 1989 a fost și, din păcate, a rămas unul dintre elementele cele mai importante ale politicii externe a Ungariei. Eu mai adaug: și problema cea mai

contestabilă! Nimeni nu vrea să-și dea seama că alimentarea, în continuare, a unei astfel de conduite politice cu o exagerată ideologie naționalistă, poate numai să dăuneze.

Din contră! Afirmația „Statul maghiar și națiunea ungară nu sînt unul și același lucru!” n-a întîrziat mult. Mai degrabă s-a lărgit cu o altă declarație: „Guvernul actual consideră reunificarea națiunii ungare, fără revizuirea granițelor drept o parte a programului său. Stația cea mai importantă de pînă acuma a realizării acestui țel, poate să fie așa-numita lege a statutului...”. Iată, sarcină publică de stat! Lucrurile au continuat la Tușnad-Băi, unde premierul Orbán a ridicat deja problema dispariției totale a românilor din Ungaria. Din știri-le care-mi sosesc din vecini, nu pot să prevăd nimic care ar duce în direcția calmării, a normalizării relațiilor ungaro-române. Parlamentul român nu va renunța la includerea legii statutului pe ordinea de zi a sesiunii din toamnă, ceea ce va duce inevitabil la înveninarea situației dintre cele două țări, îndreptată atît împotriva Ungariei, cît și împotriva Uniunii Democratice a Maghiarilor din România (RMDSZ). Despre noi înșine nici nu mai vorbesc, sîntem la podea...

Și asta încă nu e totul. Mileniul nou a dezvăluit și multe alte fenomene. Culmea, cel puțin pentru mine, a fost un articol recent din cotidianul „Magyar Nemzet”, despre noile idei ale secretarului de stat *Várhegyi Attila*, un fel de ideolog al Uniunii Tinerilor Democrați (FIDESZ), care a reînviat noțiunea principală a retoricii iredentiste dintre cele două războaie mondiale, și anume cea a „Ungariei ciuntite” (Csonka Magyarország), domnia sa numind-o „Mica Ungarie” (Kis Magyarorszag), în care trăiesc 15 milioane de oameni, lucrul egal cu Ungaria istorică, cea de dinainte de Trianon. E uluitor, nu alta... După *Várhegyi*, Orbán e de pe acum mai mult decît ce a fost *Antall*, șeful de guvern de azi a depășit Rubiconul” (a făcut pasul irevocabil), e reunificator din punct de vedere politic al ungarilor, devenind prim-ministru a 15 milioane de unguri. Iată-ne reajaunși... unde?

La încheierea sărbătoririi Mileniului, dl. Orbán ne promitea începutul viitoru-

lui, în timp ce își caută legitimitatea în trecutul dintre cele două războaie mondiale, înmulțindu-se în continuare manifestările iredentiste, șoviniste, naționaliste, antisemite, rasiale etc. M-a cuprins groaza văzînd la meciul Újpest-Ferencváros lozinca „Trenul spre Auschwitz pleacă imediat!” Recent a fost restaurat și reinaugurat Monumentul Trianonului de la Nagykanizsa. Au loc reuniuni ale Uniunii Tinerilor Unguri (Ifjú Magyarok Egyesülete) a Partidului Dreptății și Vieții Maghiare (MIÉP), care a primit 480 de mii de forinți și din partea statului pentru manifestări atrăgînd atenția asupra „nedreptăților arzătoare ale Trianonului”, dincolo de ajutorul partidului menționat. Nu mai vorbesc despre drapelele milenare introduse în Transilvania prin contrabandă.

Cea mai nouă manifestare o constituie mușamalizarea Conferinței Mondiale Antirasiale a ONU (31 august-7 septembrie) de la Durban (Africa de Sud), cu participarea a 14 șefi de stat și 6000 de delegați din 153 de țări, cu scopul de a elabora un plan practic de acțiune în vederea respingerii rasismului. Ungaria a fost reprezentată prin *Bába Iván*, secretarul de stat administrativ la Ministerul de Externe. Acesta, printre altele, a declarat: „Soluționarea drepturilor minoritare nu mai constituie o sarcină internă a unor țări, fiind obligația ONU să tragă la răspundere țările respective în vederea respectării acestor drepturi.” Floare la ureche? Să vedem!

În orice caz, pe plan mondial se vorbește din ce în ce mai mult despre acest venin și pericol reînviat, iar noi închidem ochii și ne tragem plapuma peste cap. Curentului nostru oficial nu-i place de loc să audă despre asemenea lucruri, de mai mare importanță fiind pentru el instalarea în Parlament a Sfintei Coroane, și prin aceasta încoronarea întregii națiuni, uitînd pînă și de cuvintele înțelepte ale eminentului poet și politician al epocii reformelor, *Kölcsey Ferenc* (1790-1838), după care „O comunitate poate să se mențină ca națiune numai atunci dacă înaintează pe traiectoria sa într-un sistem comun, universal cu națiunile care sînt legate de ea.”

Al. Ardelean

Conferință pastorală la Micherechi

„Pastorul este un puternic simbol al evanghelizării și interpretării Sfințelor Scripturi. Din cauză că mesajul creștin intersectează istoria, pastorul merge în biserica lui astăzi, cu nădejdea de a împărtăși imperatiile sociale ale generației sale. Prin faptul că face acestea, membrii bisericii răspund la provocarea Cuvântului Sfânt.” Gene E. Bartlett

Pastori din Zona Crișurilor

Noul Testament subliniază rolul fiecărui membru născut din nou, în biserică. Din aceste sublinieri înțelegem că fiecare este chemat să slujească potrivit darului pe care Dumnezeu l-a investit în el. Lucrarea în biserică trebuie să fie suma de contribuții a slujirii (diaconia) tuturor membrilor bisericii. În această sumă de slujiri, pastorul este chemat

să cârmuiască, să fie liderul bisericii, să echiipeze pe colaboratori, pentru lucrarea pe care o fac.

Aspectele acestea sunt menționate în Romani 12:8, unde ideea de cârmuire mai poate fi înțeleasă din limba greacă în felul următor: „cel ce stă în fruntea poporului” sau „cel ce merge în fruntea poporului”. În Efeseni 4:12, pastorul este prezen-

tat ca unul care îi perfecționează sau echiipează pe sfinți pentru lucrarea de zidire.

Sarcinile unui pastor sunt complexe și clar descrise pe paginile Sfințelor Scripturi, iar măsura responsabilităților este determinată în raport cu cel care îl investește în această slujbă: Dumnezeu În-suși.

În dorința de a avea o mai bună pregătire și o mai largă cunoaștere a lucrării de slujire, atât la nivel de biserică locală, cât și la nivel de comunitate, vineri, 7 septembrie 2001, la Biserica Baptistă Română din Micherechi s-a desfășurat Conferința păstorilor din Zona Crișurilor. Pe ordinea de zi a acestei întâlniri a stat cu prioritate problema bisericilor din comunitatea baptistă. La nivel de conducere a Comunității Baptiste din Ungaria există proiecte care se concentrează asupra unei mai bune instruirii, a unei mai bune echipări a viitorilor și actualilor pastori. De asemenea, există proiecte de intensificare a lucrării de evanghelizare la nivel local și național.

Biserica Baptistă din Ungaria cheamă pe toți cei care o constituie la o viață personală de credințioșie față de Dumnezeu și la credințioșie în lucrarea de slujire desfășurată în Biserică, astfel încât caracterul biruitor al Bisericii să răzbată prin toate aspectele trăirii, în mijlocul societății în care Dumnezeu ne-a așezat.

Dumnezeu să ne ajute!
Pastor Daniel Burtic

Programul de duminică al bisericilor baptiste

Cenadul Unguresc
ora 9.30 și 14.00 –
serviciu divin

Chitighaz
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 15.00 –
serviciu divin

Micherechi
ora 9.00 – oră de rugăciune
ora 10.00 și 17.00 –
serviciu divin

Sărbătoare de recunoștință pentru Regele întronat

Dar despre Fiul Său, El zice: „Scaunul Tău de domnie, Dumnezeu, va dăinui veșnic...” Evrei 1:8

Credincioșii bapțiști din Cenadul Unguresc împreună cu cei din Micherechi

La începutul acestui secol conducătorii comuniști au declarat: „Am înlăturat regi de pe tronuri; acum Îl vom înlătura pe Regele din ceruri”. După Revoluția din 1917, în Rusia a avut loc instaurarea ateismului – dar cu ce rezultate? În Federația Rusă există mai mulți creștini decât în Insulele Britanice! Mai mult, mulți credincioși sunt convingeți că Rusia și Europa de Est înregistrează cel mai mare seceriș spiritual din lume în momentul de față.

Împărățiile Europei au fost zdruncinate pentru ca din praful dărâmaturilor să se înalțe împărăția de nezdruccinat a lui Dumnezeu. Întotdeauna credincioșii trebuie să fie convingeți de următorul lucru: deciziile finale cu privire la problemele lumii vor veni întotdeauna de la tronul cerului, nu de la tronurile pământului. Crima, destrăbălarea, lăcomia, violul, egoismul, mândria și gelozia sunt larg răspândite pe fața pământului, și bătaia între bine și rău pare să fie mai mare decât oricând. Dar nu trebuie să ne lăsăm copleșiți de ceea ce vedem cu ochii sau de ceea ce citim în ziare. Oricare ar fi aparențele, încrederea noastră trebuie să fie în Scripturi care sunt Cuvântul scris al lui Dumnezeu. Pe paginile lor, El ne spune că aceasta este lumea Lui, și că El domnește de pe tronul central al universului.

Dumnezeu este Rege! Această domnie a lui Cristos au proclamat-o într-un duh de recunoștință, credincioșii Bisericii Baptiste din Cenadul Unguresc, duminică, 9 septembrie 2001, cu ocazia Sărbătorii Roadelor. Pentru că mulțumirea e drept să vină din inimă și să fie auzită de toată lumea, credincioșii bapțiști din Cenadul Unguresc i-au invitat să fie părtași la bucuria lor, pe frații bapțiști din Micherechi. Astfel, cu acest prilej, un grup de familii împreună cu pastorul Daniel Burtic au închis cercul bucuriei și al recunoștinței, inspirând prin mesaje și cântări la încredere și credințioșie față de Dumnezeu care nu își împarte slava cu nimeni.

Modul în care s-au pregătit pentru această sărbătoare, atât material, cât și spiritual, este un argument care pune în lumină domnia lui Cristos, în viața personală a fraților noștri din Cenadul Unguresc. Ne rugăm ca Domnul Dumnezeu să le dea sănătate, să le înnoiască credința, astfel încât, să-L urmeze cu nădejde deplină pe Domnul Creației până la sfârșitul vieții. Ne rugăm de asemenea, ca puterea credinței în adevărul Scripturii să se răsfrângă asupra generației prezente și asupra generațiilor viitoare, în Cenadul Unguresc.

Nicoleta Burtic

A trece cu înțelepciune

„Toate zilele celui nenorocit sunt rele, dar cel cu inima mulțumită are un ospăț necurmat” (Proverbe 15:15)

Înțeleptul știe că adevăratul câștig în viață este viața însăși, nu banii. Banii ne pot duce oriunde, cu excepția cerului, și ne pot da orice, cu excepția fericirii. Mai scumpe decât toate bogățiile lumii acesteia sunt trăirile cu care ne clădim caracterul pe care-l vom duce cu noi în veșnicie. Iată câteva versuri de o uimitoare frumusețe:

„Trăim în fapte, nu în ani;
În bucurii și nu în bani;
În sentimente ce-au rămas,
Nu-n limbile ce merg pe ceas.

Ne măsurăm cu ce-am făcut,
Nu doar cu ceasul ce-a bătut.
Și vom primi, doar ce am dat,
Săraci sau sfinți la secerat.”

A. P.

Din biblioteca creștinului

Ileana Vasilescu

Lacrimile Mariei

Poruncise Irod să fie omorâți toți pruncii sub trei ani. Și acum, de la un capăt la altul al Bethleemului, mișunau călăii. Fierul săbiilor mustea de sânge nevinovat. Mamele deznădăjduite plîngeau și blestemau. Durerea umbla pe drumuri gemînd în zdrențe... Irod spera ca printre copiii ucși să fie și Cel a cărui naștere o vestiseră Cei Trei Magi veniți din îndepărtatul Răsărit.

În vremea asta, Iosif străbătea pustiul, ducînd de căpăstru asinul pe care călătorea Maria cu micul Iisus în brațe. Fugeau de urgie. Spaima îi gonia, arșița le topea puterile, nădejdea îi chema și-i întărea... La amiază, cînd nisipul fierbea sub soarele încins, asinului i se muia genunchii. Iosif se opri, ajută pe Maria să coboare și o sfătui să se odihnească cîteva clipe la umbra rară a unor spini. Ea se așeză jos să hrănească Pruncul. Iosif rămase în picioare și privea în depărtare, încercînd să-și ascundă neliniștea. Pruncul sugea dormind, cu obrazul fraged, gura rumenă ca mărgeanul, iar de sub scufia albă buclele ieșeau, aruncînd împrejur o cunună de raze aurii. Privindu-l, ochii Mariei se umeziră. Ce le făcuse copilul oare? Cu ce le greșise? De ce îl prigoneau? Ridică ochii privind în zare. Privirea ei întîlni o vedenie grozavă... lacrimile grele și fierbinți căzură pe scufia și obrazul copilului. Iisus se trezi sub ploaia lacrimilor. Iși privi mirat mama și duse mînuța Lui mică la obrazul ei în chip de mîngiere. Iosif o întrebă:

– De ce plîngi tu, Marie?

Maria nu răspunse și, vîzînd scufia udă de lacrimi, o scoase de pe capul copilului și o puse la uscat pe spinul rar lîngă care se odihneau. Vremea nu sta pe loc, așa că Iosif mîngîie asinul, încurajîndu-l și ajută Mariei să se ridice și să se pregătească de drum. Aveau cale lungă de făcut. Cînd Maria vru să ia scufia copilului din spin, rămase locului uimită: tulpina spinului se prefăcuse în lujer verde și în locul unde stătuse scufia strălucea o floare albă ca zăpada, deschisă ca un potir de cristal. Luă scufia și o puse pe capul Pruncului, care îi zîmbi tainic. Înțelese că era o minune menită să îi dea curaj și să-i sporească nădejdea... Iosif, fără să bănuiască nimic, potrivea căpăstrul asinului și urcă pe cei doi în șa. Plecară la drum. Sfînta Maică își desfăcu părul care luase toată mireasma minunatei flori albe și feri în umbra lui capul Pruncului Iisus de arșița pustiului. Și de atunci pînă azi, crinul culege în potirul său cele dintîi lacrimi de rouă ale dimineții, tot așa cum scufia micului Iisus a cules sfintele lacrimi ale Sfintei Sale Maici.

**Orarul slujbelor ortodoxe
de duminică, 16 septembrie 2001**

Aletea	– ora 9.00	– pr. Alexandru Șereș
Apateu	– ora 9.00	– pr. Origen Sabău
Bătania	– ora 10.00	– pr. Ilie Ciocan
Bichișciaba	– ora 9.30	– pr. Teodor Marc
Budapesta	– ora 10.00	– pr. vicar Marius Maghiaru
Catedrala	– ora 10.00	
Episcopală, Giula		pr. vicar Pavel Ardelean
Cenadul Unguresc	– ora 9.30	– pr. Aurel Becan
Chitighaz	– ora 9.00	– Florin Olteanu
Giula II	– ora 8.30	– pr. Petru Pușcaș
Jaca	– ora 10.00	– pr. Cosmin Pop
Micherechi	– ora 9.00	– pr. Ioan Bun
Otlaca-Pustă	– ora 9.00	– pr. Teodor Rocsin
Săcal	– ora 11.00	– pr. Origen Sabău

**Programul Adunării
„Oastea Domnului” din Micherechi**

Duminică	ora 17.00	– program religios
Marți	ora 18.00	– oră de rugăciune

Ce este „Visul Maicii Domnului”?

Pietatea credincioșilor s-a îndreptat de-a pururi către Maica Domnului cu cele mai curate cinstiri și cereri de ajutor. Datorită unor influențe străine însă, nu o dată această pietate s-a alterat, invocarea Preacuratei fiind înstrăinată de tradiția Bisericii.

Un exemplu caracteristic ne oferă în acest sens cunoscutul Vis al Maicii Domnului, cărțuile de proveniență bogomilică.

Ivită în Bulgaria, secta bogomililor, numită și a pavlicienilor, datorită preferinței care o arăta Sfântului Pavel, se adăposti aici pînă pe timpul împăratului Alexei Comnenul (1080–1118). Sub acest împărat, datorită persecuțiilor la care sînt supuși, adepții sectei trec în Apus, ascunzîndu-se sub denumirea de catari în Italia, albigeni și valdeni în Franța. Trec și în părțile noastre, determinînd o literatură poporană plină de credințe deșarte, (N. Cartoian, Istoria literaturii române vechi, t. I, Buc. 1940, pp. 66–70).

„Visul” face parte din acest grup de scrieri. E însoțit de obicei de rugăciuni, îndemnuri. Are și el formă de rugăciune. Cel care va scrie și purta neîn-

trerupt „Visul” la dînsul se va bucura de nenumărate binefaceri. Cel ce dimpotrivă nu face aceasta, și încă mai mult cel care s-ar îndoi de ajutorul pe care îl poate oferi creștinului, „blestemat fie și de mii de ori pe oră vinovat”.

Textul „Visului” este foarte scurt. Iată-i cuprinsul în rezumat: „Dormind Preacurata „în muntele

toate eu voi să le pătesc pentru neamul omenesc”. Continuă Domnul cu cuvintele: „...de va scrie cineva visul tău și-l va purta și în casa lui îl va avea, de aceea casă dracul nu se va apropia și pe duhul cel necurat îl va goni, îngerul Domnului va sta totdeauna lîngă dînsul de-a dreapta. Arhanghelul Mihail va fi lîngă dînsul, îndreptînd calea lui oriunde va merge. La dreapta judecată va avea milă și la ieșirea sa din viață mă voi arăta acelui om împreună cu tine Maica mea, și îngerul meu va lua sufletul lui, ducîndu-l într-o împărăție a cerurilor.”

Unde rezidă aici bogomilismul? Înainte de orice notăm că menționarea Arhanghelului constituie un indiciu de bogomilism, Mihail fiind „îngerul favorit”. Apoi, ceea ce e mai important, mîntuirea e făcută dependentă nu de aderarea la Biserică, la învățătura și practica ei, ci la simpla purtare a unei cărțuții, Visul Maicii Domnului.

Sprijiniți pe principiul dualismului bine-rău, aderenții sectei bogomilice se considerau a fi cei mai desăvîrșiți creștini. Respingeau orice supunere, fie bisericească, fie civilă, condamnavă orice plăcere a trupului și nesocoteau Liturghia și sărbătorile. Nu e greu ca la o lectură atentă a „Visului”, să găsești în textul lui mai mult sau mai puțin explicit toate aceste caracteristici. (Vezi Gavril Bichigan, „Visul Maicii Domnului”, în rev. Cultura creștină, nr. 11–12, 1919, pp. 247–253).

Din ignoranță ori din motive de ordin comercial, cărțuția „Visul” se răspîndi însă în sute de mii de exemplare, deși n-au lipsit glasurile care să-i dezvăluie conținutul pierzător de suflute (cf. S. Reli, Istoria vieții bisericești a românilor, f. I. 1942, p. 432 și passim). Și azi pe alocuri mai pot fi întîlniți credincioși care apelează la „ajutorul” „Visului”.

IPS Nicolae Corneanu

„Visul” scris de un micherechean

Elionului, cînd a fost în Cetatea Vitleemului”, visează patima, moartea, învierea și înălțarea la cer a Mîntuitorului. Trezită din vis de Iisus, căruia i-L povestește, El îi zice: „adevărat vis ai visat. Și acestea

File de istorie pentru copiii români

9

Povestea dinastiei române (I)

(1866–1947)

Domnitorul (1866–1881)
și regele (1881–1914) Carol I.

Locul de origine a dinastiei regale din România este în Suabia, în sud-estul Germaniei, nu departe de izvorul fluviului Dunărea. Aici se află Castelul Sigmaringen, pe locurile antice cetăți romane Sigmaringen. Glorioasa casă nobiliară germană Hohenzollern de Sigmaringen a dat mari personalități istorice dinastiei imperiale germane și, de asemenea, dinastia regală română: Carol I, Ferdinand I, Carol al II-lea, Mihai I.

Principele german Carol I devine domnitorul României, în locul lui Alexandru Ioan Cuza, la 10 mai 1866. În 1869 se căsătorește cu prințesa germană Elisabeta de Wied. În 1871 se naște prima prințesă română din familia de Hohenzollern, Maria. Din păcate, micuța prințesă moare de scarlatină în 1874. Mama sa, Elisabeta Doamna, n-a mai avut alt copil. Îndurerată, regina României se refugiază în lumea artelor și în opere de binefacere. Ea sprijină mulți artiști români valoroși ca: muzicianul George Enescu, pictorul Nicolae Grigorescu, compozitorul Grigoraș Dinicu. Regina traduce în limba germană poeziile lui Vasile Alecsandri. Alecsandri, poetul moldovean de la Mircești, era prietenul suveranilor României. Totdeauna avea o cameră numai a sa în Castelul Peleş, fiind sfătuitorul literar al reginei. Elisabeta era și poetă, semnând cu numele *Carmen Sylva*. La inaugurarea Castelului Peleş, în 1883, poetul „gintei latine” compune versurile:

*Eu, Carol și al Meu popor
Clădit-am într-un gând și dor
În timp de lupte, al meu Regat –,
În timp de pace – al Meu Palat!*

În urma cuceririi Independenței de

stat (la 9 mai 1877), România devine regat. În 1881 apare legea care prevede: *România ia titlul de Regat. Domnitorul ei, Carol I, ia pentru sine și moștenirii săi titlul de rege al României.* În cei 48 de ani de domnie, Carol I a contribuit la înlăturarea multor vise ale poporului român: victoria în Războiul de independență (1877); proclamarea Regatului Român (1881); preluarea de la bulgari, în 1813, a *Cadrilaterului* (județele Durostor și Caliacra, în sudul Dobrogei – azi se află în Bulgaria); ridicarea Catedralei mitropolitane și a Universității din Iași; restaurarea mănăstirii Curtea de Argeș; construirea la Cernavodă a podului de cale ferată peste Dunăre, proiectat de inginerul Anghel Saligny (1894). Tot Anghel Saligny este cel care folosește pentru prima oară în

Regele Ferdinand
(1914–1927)

lume, cu ocazia construcției silozurilor de la Brăila și Galați, betonul armat și plăcile de beton prefabricate. Din 1868, leul devine moneda națională a României (1 leu = 100 de bani). În 1872, la București se dă în folosință prima linie de tramvai cu cai. În 1876, în orașul Iași se creează primul teatru evreiesc profesionist din lume, sub conducerea lui Avram Goldfaden. În 1890 se înființează la București *Liga pentru unitatea culturală a tuturor românilor*. Liga publică în limba franceză *Memoriul studenților universitari români privitor la situația românilor din Ungaria și Transilvania*, adresat opiniei publice din Apusul Europei, în care se evidențiază politica de oprire a celor trei milioane de români din Austro-Ungaria. Memoriul apărea în aceeași perioadă cu

Serialul nostru conceput în ajutorul elevilor, dar în primul rând în sprijinul cadrelor didactice care au în vedere predarea cunoștințelor de cultură și civilizație românească, vă va însoți și în noul an școlar. Vă dorim o activitate cât mai rodnică, adăugând următoarea precizare: scurtele „lecții” de istorie au la bază în primul rând – cum este și normal – lucrări ale istoricilor români, apărute după 1990; la sfârșitul serialului (în luna decembrie), vor fi prezentate pe scurt aceste lucrări și autorii lor.

ultima prelungire a monstruoasei legi *Trefort*, care prevedea că limba maghiară, obligatorie în toate tipurile de școli, devine obligatorie și în grădinițe, ca și în leagănele de copii. În 1891, în cadrul congresului interparlamentar de la Roma, este prezentat un raport cu privire la nedreptățile suferite de românii din Ungaria și Ardeal. Se propune o moțiune cu privire la „dreptul tuturor popoarelor la unitate națională”; moțiunea este primită cu căldură de toate delegațiile, în afară de cea austro-ungară.

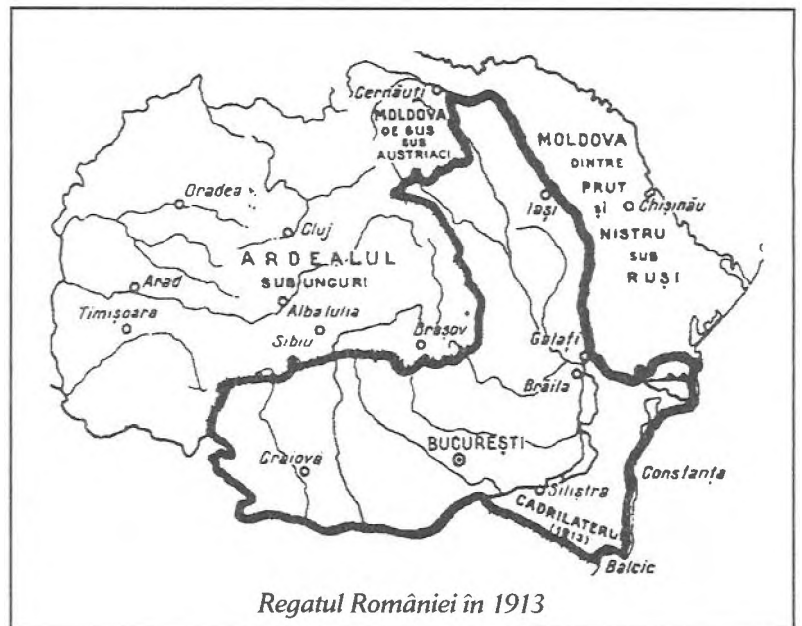
Regele Carol I s-a stins la Peleş, în 1914, la 75 de ani. În 1916 îl urmează în eternitate și Regina Elisabeta. Își duc împreună somnul de veci în necropola familiei regale de la Curtea de Argeș.

Deoarece Carol și Elisabeta s-au stins fără a avea un moștenitor direct, care să preia tronul Regatului Român, Constituția îi rezerva dreptul de a deveni rege principelui Leopold, fratele mai mare al lui Carol. Leopold renunță însă la coroana României în favoarea fiului său mai mic, Ferdinand, născut în 1865. Mama sa era Antoaneta, infanta Portugaliei. Foarte tânăr încă, principele moștenitor al tronului României, Ferdinand, își continuă liceul la Düsseldorf, urmează cursurile Universității din Lipsca și Școala Superioară de Științe Politice și Economice din Tübingen. În același timp, învață cu profesorul Păun, limba, literatura, istoria și geografia românilor. Ca orice tânăr nobil prusac, viitorul rege al românilor se instruieste din punct de ve-

dere militar și, de asemenea, își însușește cu ușurință limbile franceză, engleză și rusă. La vârsta de 27 de ani, Nando (căci așa era alintat tânărul rege Ferdinand), se căsătorește cu Maria de Edinburg, nepoata Reginei Victoria a Marii Britanii și Irlandei. Viitoarea regină a României avea la nuntă numai 17 ani. Ferdinand sosește prima oară în Regatul României în anul 1884, însă primește coroana tîrziu, când se apropia de 50 de ani, în 1914, după moartea unchiului său, Carol.

Regii din dinastia de Hohenzollern au fost denumiți adesea „acvile negre”, căci blazonul lor reprezenta într-adevăr o acvilă, o pajură, însoțită de inscripția *NIHIL SINE DEO* (*Nimic fără Dumnezeu*). În timpul regalității, ziua națională a României era *10 Mai*, iar Imnul național se intitula *Trăiască Regele...*

Regatul României în 1913

POVESTEA SĂPTĂMINII

Ionuț la dentist

Lui Ionuț nu-i prea place să se spele pe dinți. Citeodată spune că nu-i place gustul pastei de dinți, altă dată periuța este prea aspră. Totdeauna găsește un motiv. „Dacă nu te speli pe dinți, ți se vor gă-

dinți și apoi mănîncă cu poftă o turtă dulce – hmm! Ce bună e! Numai că iarăși uită de spălutul pe dinți. În toiul nopții însă, Ionuț se trezește cu dureri de dinți. Și pentru că durerile continuă și peste zi,

uri și dentistul va trebui să ți-i sfredelească. Vai ce o să te mai doară!”, îl avertizează mama. Dar micul Ionuț este de altă părere: „Ha, mămico, dinții mei nu vor avea niciodată găuri!” și evită în continuare spălutul dinților. Într-una din seri Ionuț o imploră pe mama sa să-i dea o prăjitură. „Dar numai dacă te speli pe dinți după ce ai mîncat-o”. Ionuț promite mamei că se va spăla pe

mama se duce cu el la dentist. Acesta controlează dinții lui Ionuț cu ajutorul unei oglinzi mici. El atinge ușor dinții și, cu ajutorul unei pensete ascuțite, scoate dintre dinți o bucățică de migdală. „Ei, ei spune dentistul, e posibil să nu-ți fi spălat dinții?” Ionuț nu scoate nici un cuvînt, dar îi promite mamei că de acum încolo se va spăla întotdeauna pe dinți.

Zile minunate la Năvodari

Încă în vacanța de vară, între 15-30 iulie am petrecut două săptămîni se Litoralul românesc, la Marea Neagră. În tabăra de copii și tineret Lebăda din Năvodari, noi, școlari din Apateu, Bedeu și Săcal am petrecut zile minunate și am cules impresii de neuitat. Cu toții ne-am simțit foarte bine.

De ce?

Pentru că în tabără am fost așteptați și primiți cu mare drag. Profesorii noștri și conducătoarea grupului, directoarea Elena Silaghi ne-au organizat programe interesante, atractive, încît nu ne-am plictisit nici o clipă. Ne-am povestit mult despre orașele de la Marea Neagră, am aflat multe lucruri despre însemnătatea acestor orașe. Dar am făcut și ex-

cursii. Am fost chiar și în Delta Dunării, care ne-a plăcut foarte mult. Cazarea și mîncarea au fost bune, am făcut multă plajă și am ajuns acasă bronzăți.

Și însemnătatea acestei tabere?

Am folosit în practică limba română, am vorbit românește folosind limba

în diferite situații concrete. Ne-am bucurat cînd ne-am putut descurca pe stradă, la plajă, în excursii, în magazine, la cumpărături. Pentru toate acestea mulțumim organizatorilor și aceluia care au ajutat să putem petrece aceste zile frumoase la malul Mării Negre.

Anikó Kakócz, Bedeu

Statistici de la școlile noastre

În anul școlar 2001-2002, în școlile generale românești din Ungaria învață în total 1181 de elevi. În cele 11 școli ale noastre au început clasa întâi 156 de copii. În școlile generale din Aletea, Apateu, Bătania, Bedeu, Cenadul Unguresc, Chitighaz, Giula, Leucușhaz, Micherechi, Otlaca-Pustă și Săcal vor absolvi clasa a 8-a în iunie anul viitor, 117 elevi. La liceul N. Bălcescu s-au înscris în această toamnă 39 de elevi, iar în iunie vor da

examen de bacalaureat 35 de absolvenți. În această instituție de învățămînt mediu studiază în total 163 de tineri.

Pe lîngă aceste școli, limba română se mai predă în două instituții din județul Bihor: la Darvaș cursurile de română au pornit deja cu un an în urmă, iar la Pocei, conform planurilor, în aceste săptămîni se vor ține – după mulți ani de pauză – primele ore de limbă română.

- va -

Personalități celebre

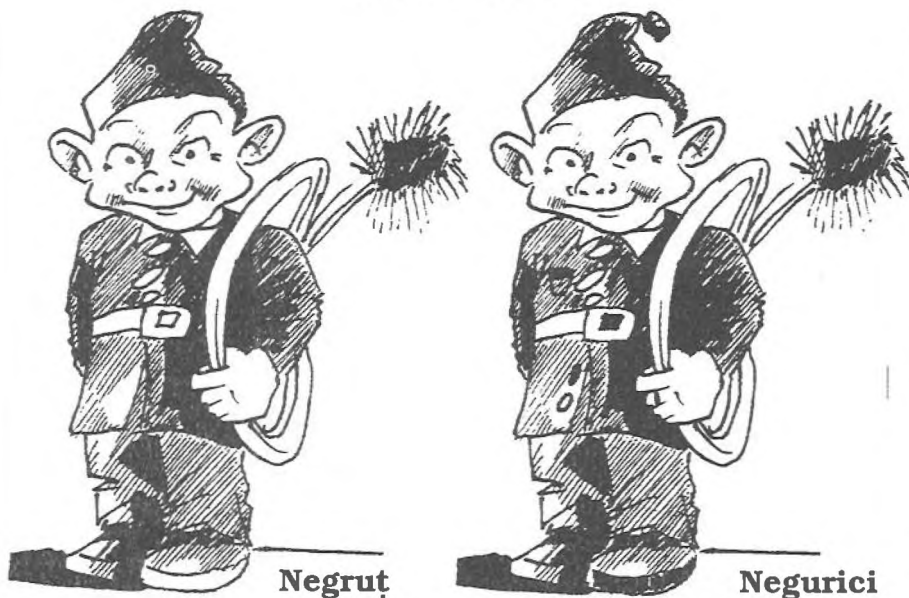
În care dintre următoarele domenii ca: sculptura, muzica, aviația, biologia, pictura și-au cîștigat renume personalitățile române de mai jos?

1. Aurel Vlaicu _____
2. Victor Babeș _____
3. Constantin Brîncuși _____
4. Nicolae Grigorescu _____
5. George Enescu _____

Dezlegare:

1. aviație, 2. biologie, 3. sculptură, 4. pictură, 5. muzică
L. B.

Noroc!

Se spune că totdeauna coșarul aduce noroc. Tu însă atunci vei fi norocos, dacă vei descoperi cele 7 deosebiri dintre cei doi coșari, Negruț și Negurici.

Cum să ne (re)găsim originea?

Expresia „arbore genealogic” poate suna pentru unii ciudat, neobișnuit, pentru alții pare o metaforă rară. Ce înseamnă de fapt această sintagmă, care în unguște are forma „arborile familiei”? *Arbore genealogic* este, în fond numele unei reprezentări grafice, de obicei sub forma unui copac cu ramuri, înfățișând filiația și gradul de înrudire dintre membrii unei familii. Fiecare om e încercat de dorința de a ști din ce strămoși se trage, cine i-au fost înaintașii. De câte ori nu cugetăm la generațiile în care ne avem începutul, mai ales azi, în plină afirmare a ingineriei genetice. Ce mesaje vechi de sute de ani purtăm în ADN-ul nostru, din ce pământ ni se trag rădăcinile, de ce neam au fost bătrînii, ce origine socială au avut ei, ce nume au purtat? Unele răspunsuri la aceste întrebări le putem afla din povestirile de familie moștenite de-a lungul generațiilor. Alte informații le putem culege din documente scrise, care ne conduc înapoi în timp câteva sute de ani. În cazul nostru, al românilor din Ungaria, izvoarele scrise se adîncesc pînă spre anul 1700. Pentru a ne iniția măcar sumar în tehnica mișaloasă a alcătuirii arborelui genealogic, am cerut ajutorul etnografei *Emilia Martin*.

– Care sînt primii pași pentru cel care e curios să-și știe începuturile?

– Cel mai ușor este, dacă mai întii căutăm protocoalele celor botezați, pomind de la datele noastre proprii.

– Unde găsim aceste protocoale?

– În general, documentele botezaților, aproximativ pînă în anii 1950, se găsesc la primăriile locale, însă cele mai vechi au fost aduse în arhiva Bisericii Ortodoxe, care se află la Episcopia din Giula. Biserica a păstrat aceste documente, și ele sînt sistematizate în ordine cronologică, pînă în a doua jumătate a secolului 18. Din păcate, unele protocoale și registre matricole au fost distruse, ca de

exemplu cele din Mische-rechi, dintre anii 1935–40. Dar se mai pot afla copii pînă la o anumită dată și în Arhiva Națională din Budapesta.

– Să zicem că am găsit protocolul potrivit. Ce fel de informații sînt notate aici?

– Paginile acestor documente sînt împărțite în mai multe coloane, în care sînt înscrise data botezului, data nașterii copilului, numele lui, numele părinților, religia părinților, ocupația lor, domiciliul lor, dacă au fost cununați sau ba, numele și domiciliul nașilor, iar la sfîrșit, un loc lăsat pentru însemnări, de exemplu, aici s-au notat, eventual, data și cauza decesului. În cazul cînd numitul a decedat de

Familia lui Traian Cătană din Bătania (1914)

mic copil, atunci lîngă numele copilului se află o cruce. Dar dacă s-a născut un copil fără tată legitim, atunci preotul a adăugat după nume și prenume, cuvîntul „copil” sau „copilă”, ceea ce însemna că este vorba de un prunc din flori, din tată necunoscut.

– Deci, pornim de la certificatul de naștere. Care sînt următoarele strategii?

– După ce ne-am găsit numele și datele respective, împreună cu informațiile despre părinți, încercăm să căutăm date despre părinții părinților noștri, adică bunicii. Caut numele lor la anii probabili ai nașterii, calculez cu circa 18–20 de ani în urmă, căutînd datele personale ale părinților lor. Ne poate ajuta foarte mult și profesia părinților sau numele nașilor, pentru că s-ar putea să găsim mai multe persoane cu același nume, născute în anul respectiv. Însă e posibil să pierdem firul, de exemplu dacă cineva dintre înaintași s-a mutat într-o altă localitate. În cazul acesta trebuie să căutăm documentele școlare care ne descriu circumstanțele: data și locul în care s-au stabilit.

– Ce-i de făcut, dacă nu avem destule informații sau nu găsim certificatele celor demult botezați?

– Dacă nu ne stau la dis-

lor. După ce am aflat care este localitatea unde a trăit preotul, trebuie să cercetăm printre documentele aceluia sat. O altă posibilitate mai poate fi că, în ciuda faptului că e vorba de o familie ortodoxă, copilul a fost botezat la catolici, pentru că acolo, în sat, nu a fost biserică ortodoxă. Deci, atunci trebuie să cercetăm documentele registrelor catolice. Iar dacă s-au distrus protocoalele botezaților, trebuie să căutăm printre cele ale cununaților, unde sînt însemnate și alte detalii.

– După toate acestea, putem vorbi despre o muncă serioasă. Ce piedici se mai pot ivi?

– O mare greutate o poate însemna faptul că primele documente, matricolele botezaților, cununaților și răposaților, precum și întreaga arhivă au fost scrise românește, dar cu litere chirilice.

Acum, după ce am pătruns în primele taine despre dobîndirea de informații pentru cercetarea rădăcinilor noastre, i-aș îndemna cititorii la o muncă roditoare, fără îndoială și plăcută, deoarece șterge praful de pe amintirile ascunse, aduce dragoste de neam, de strămoși, trezind pe lîngă nostalgie și sentimentul de responsabilitate pentru viitor.

Rita Ruja

Primele protocoale ale botezaților au fost scrise cu litere chirilice

Ilie Ivănuș

„Copil din flori”

„Copil din flori” – vorbe plăcute celui ce numai le-aude, dar cine le trăise sensul cu greu își potolește plînsul. Mie îmi fu dat să știu cît dor, de mic să le cunosc amarul și să-mi trăiesc de mic calvarul.

Eram pe-atunci elev de școală, merinde: mămăligă goală, și, că eram primul la carte, copiii – nu din răutate, ci dintr-un fel de răzbunare – m-apostrofau cu voce tare, rîndindu-mi inima îndată: „Bitangule, tu nu ai tată!”

Acasă, în cocioaba mică, o-ntrebam pe biata bunică: „De ce n-am tată, nu-s ca alții?” Plîngea bunica-n ușa tinzii, și îndurerată-mi răspundea: „Poate Dumnezeu a vrut așa...”

Dăspră visuri bune și nu pre...

Io-s convins că da' cînd îi lume lume, da' natura omului tădauna s-o ținut ca să coate răspunsuri la tăte ce să-ntîmplă cu iel și în juru lui. Pîntră aște să-nșiră și visurile. Bunăuară că dîn visuri, - fie că-i voarbă da' visuri bune, uă da' cele rele, - oamenii dîn tăte prăbălesc să dăstăinuiască viitoru lor ș-a familii lor.

În privința asta tare bine-m aduc aminte da' suca părinților mnei. Dimineța, cînd să sculau, da' cele mai multe urări c-o-aceie începeu zîua că povesteu care cu ce, uă că cu cine s-o visat în noapte aceie. Dup-asta să sfătuie că asta uă ceie ce-nsamnă, ce s-antîmpla cu ii în zîua acie. Că la ii tăte visurile au eu în tîlc, on înțales moștenit dîn bătrîni. Că tā' cam așe începeu răspunsu: „Bătrîni zîceu cum că dacā te visez cu..., asta-nsamnă că...”

Dup-o vreme, cînd am fost mai mărișor, mai ales după cîte-on vis cu tîlc da' rău, cu frica-n spate, așteptam că ce și cum s-a-implini dîn visu tatii uă a maichii.

Apu ieram fericit cînd în dădem sama cum că visu nu s-o adevărit. Dîn pildele părinților mnei, da' și dîn cele ce-m răspunde la cîte-on vis d-a-mne, io tare iute m-am dat sama că tăte aște n-au nici on înțales, nici nu să merită să mă ocup cu iele. Așe am și făcut.

Numa c-o vinit vreme da' m-am așezet și io. Și ce gîndiț, ce s-o-ntîmplat? Nu-i greu da' gîcit. Adecā și noi, tumna așe cum am „învățat” da' la părinț, dacā am avut cîte-on vis mai dăosăbit, ne vorbem da' iel, apu și nevastă-me tădauna ave cîte-on răspuns cum că „asta însamnă că...” Să mă credeț, nici dîn tîlcurile auzite da' la părinți mnei, nici dîn cele spusă da' nevastă-me, nici macar o pildă nu vā poci spune. Asta pântru că, pā vremuri, în așe măsură m-am înșelat în iele, că nu mai cred în nici-on fel da' tîlc. Nu zîc că d-atunci nu ne mai vorbim da' visurile pā care le-am visat, da' da' „însămnătate” lor nici o vorbă mai mult!

Cînd apoi am citit dăspră

on uarecare Nostradamus și profețiile lui, în care tumna așe nu cred, cum nu mai cred nici în visuri, m-am pus io întrebarea, că uare bine-ar fi dacā viața noastră da' mine u-am pute cunoaște dîn „prorociile” visurilor, uă ba? La o-ntrebare ca asta numa doauă răspunsuri sînt. Unu-i că ar fi bine, c-atunci ne-am pute feri da' tare multe baiuri, năcazuri și năplăceri. Da' cei cu celalat răspuns? Uare bine-ar fi dac-am ști că pîntră năcazurile care ne-așteaptă pā unele nu le putem ocoli nici p-o cale? Cum îi da' pildă trece-re la cele veșnice... Doamne ferește lume asta da' cunoștințe da' felu aista!

Lume asta-i așe cum îi. Noi treabă ș-avem și visuri. Visuri da' tăt felu. Pîntră care și visuri visate da' minte trează! Visuri bune! Cît mai multe visuri bune și-implinite...

Sandu Popa

Anecdota din vecini

Pā nanā Linā a lu' Hodorāu, muiere bătrîna da' pāstă 70 da' ani, tātă lume u-o cunoscut ca p-o muiere tare dăscurcăreată, da' și cu pispacuri. Să vorbește dăspră ie că odată o fost musai să margā la doctoru nost, care p-acile vremuri încă iera bărbat tînăr. O coată ice, o coată cole, și ca să nu treacă vreme fără voarbe, zîce aci cătā bătrîna noastă:

- Știi, nanā Linā, amu n-om mai fi da' 20-30 da' ani.
- N-a fi nici on bai, - zîce baba, - numa barem 80 da' ani s-ajung.

Glume

La ișcoală doamna învățătoare ține o oră da' gramatică și răs-pică:

- Eu vin, tu vii, el (ea) vine... Ce înseamnă asta, Viorică? - o întrebă pā fātuța dîn banca-ntie.

Fata să gîndește-on pic, apu-i răspunde:

- Doamnă învățătoare, asta-nsamnă că n-a rămîne nime acasă.

Doi tînări să gatā în goștie. Nevăstuța pre multă vreme să gatā. Bărbatu o roagă să să silească oleacă:

- Grăbește-te că or gîndi hortacii că n-avem da' gînd și-i vizitām.

Nevasta:

- Mai mult d-on ceas da' cînd ț-am spus că pāstă cinci minute-s gata, apu tu meghiș tā mă sîcîești să mă pripes!

Am citit că...

Vinere trecută la noi tātă zîua o fost o vreme tare somnoroasă, adecā mai mult noros și cu ploie d-aște da' toamna, așe că nu pre m-am putut face lucrūtu mneiu da' pā lingā casă. Dăuarece tātă vara n-am fost la bibliotecă, am gîndit una, m-am pus pā bișicli ș-am mārș și-m mai cot ceva da' citit. Mai bine spus, să cer vo carte, doauă da' la Ileana lu' Munteanu, că ie-i bibliotecara noastă. Tāt așe am sucuit: îi cere pā-rere că ce carte are pāntru on bătrîn ca mine? Ileana în înșiră o mulțime da' cărț, în spune și cîteva voarbe dăspră iele, numa ca să-m facā voie la citit. Nu știu io că ie pā tăte cărțile pā care mi le îmbiie le-o citit uă nu, da' după pā-rere me asta-i o sucă tare bună, dîr care și pîn-amu u-am lăudat da' mai multe uări.

No-apu, dacā-m aflu cîte-o carte pā plac, mă așez cu ie tîhnit în fotel, o răsfoiesc oleacă, citesc da' ici-colo cîte ceva, că așe mai ușor în pot da' sama că da' mine-i carte acie, uă mai bine și-m coate alta. Cam așe s-or întîmplat lucrurile și în rîndu trecut. Ațita că, dăuarece în afară da' mine, nime nu i-o dat da' lucru llenii, am avut vreme și să ne vorbim oleacă. Pîntră aște ie mă-ntreabă că citit-am ce și cum o pāfîț bătrînu Ciobanu cu doctoru da' la Debreșin? Cînd îi răspund că încă n-am auzit nimica, fata în da' în brîncă on ușag, c-o scriere da' vo cîteva rînduri, și-l citesc, darā.

Așe și fac. Iute gāt io cu ușagu dîn care aflu cum că T. C. (adecā Trăian Ciobanu), dup-o operație gre o vrut să-i deie la doctoru care l-o operat 15 mii da' forinț, numa că doctoru i-o azvîrlit banii

napoi, întrebînu-l pā bătrînu că ști iel cît coastă astăz o operație d-asta? „Pāstă 30 da' mii!” - îi spune doctoru cu minie-n uăti, și cu brîncă arătînd cătā ușe. Sărmanu bătrînu nost, rușinat și amărît, o vinit acasă, și amu să ponoslește la tăt care vin să-l vadă, da' le arîță și cele ce s-or scris dăspră pāțanie lui la șpitalu vestit dîn Debreșin.

Cum zîc, iute am gātāt io cu cititu, da' da' tristețe ce m-o cuprîns dup-o clipă pā alta, nici o voarbă nu m-o vinit pā buză. Ileana, cînd o văzut că cît da' tare mă bantălisă veste asta, o prăbălit să mă ve-selească și, zîmbind, m-o pus în brîncă o cārticică, zîcînd că d-asta cu sîguranță m-a trece amaru. Am luat io carte, i-am mulțămîț, și m-am pus pā bișicli, apu hai! - drept la Trăian.

Batrînului tare bine i-o pārut că am vinit să-l vadă, da' io am avut grije ca să-l ieu cu voarbe da' mîngîiere și, glumînd, îi zîc aci cum că și io am auzit că cu cîtā ușurință o cotat iel 15 mii da' forinț în cîteva clipe. La una ca asta și pā iel l-o prins rîsu, apoi ne-am dat noi la voarbe dăspră doctorii noști, care n-ar fi în stare să facā on lucru ca aista, și că numa tare pușini doctori is tumna așe da' hăloși dupā bani ș-așe.

La dăspărțire i-am dorit voie bună și sănătate, - așe cum îi suca la noi, - și l-am rugat ca, dacā s-a tāmădi cu tātu, să fie bun să-m plătească și mie on pāhărel da' vin dîn șuma da' bani ce i-o rămas. Înt-ățita am rămas.

Vă salutā cu drag.

Ion Podaru
pensionar

Flori sălăjane

Pā su' poala
măgurii

Hegheduș
dîn satu mneiu

Pā su' poala măgurii,
crește floare dragostii.
Badea trece-o ocolește,
tāt pā mine mă iubește.

Hegheduș dîn satu mneiu,
zî-mi un joc să joc și eu,
că da' cînd m-am dus din sat,
joc d-aista n-am jucat.

De la măgură în jos
nu-i ca badea om frumos.
Cît îi mere și-i umbla,
om ca badea nu-i afla.

Cine-o făcut jocu rar,
n-ar ave-n lume amar.
Cine-o făcut jocu-n lume,
aibă numa zile bune.

Are gura cît o nucă,
bate-l, doamne, bine țucă.
Și-are buze subțitele,
nu-așe groasă ca și-a mele.

Hegheduș dîn satu mneiu,
zî-mi un joc să joc și eu,
jocu mîndru dîn bătrîni,
cum să joacă la români.

(Din volumul „Flori pe portativ”)

Voarbe înțelepte

- Viața în sine e scurtă, dar suferința o poate lunji.
 - Cînd iești îndrăgostit, nu iești la minte. Cînd iești la minte, nu iești îndrăgostit.
 - Săracului multe-i lipsăsc, lacomului nu-i lipsește nimica.
 - Dă mult să teme acela da' care mult să tem.
- (După Publius Syrius)

Cu tristețe și adîncă durere stăm astăzi în jurul acestui sicriu, care cuprinde rămășițele pămîntești ale unuia din credincioșii noștri din Micherechi, Vasile Marc. După 77 de ani de viață, în data de 4 septembrie, inima lui bună a încetat să mai bată și a trecut dincolo, în zările veșniciei. Plecarea regretatului Vasile ne angajează, ne face să împărtășim durerea familiei greu încercate.

Întristată familie, frați creștini, oricît de tari am fi, nu se poate să nu ne simțim adînc mișcați, acum cînd trebuie să privim viața fratelui nostru Vasile prin prisma necruțătoare a despărțirii din urmă. Sfânta Scriptură ne îndeamnă cu tărie zicînd: „Ai grijă de nume, căci acesta îți va rămîne mai mult decît o mie de comori de aur” (Int. Sirah 41-15).

Așadar, cinstea și omenia valorează mai mult decît oricîte comori de aur ar avea cineva. De nume bun se bucură toți oamenii care se străduiesc să fie cinstiți și corecți cu ei înșiși și cu semenii lor, la locul lor de muncă, pe stradă, în familie și oriunde s-ar afla, cu un cuvînt: toți cei ce lucrează cît mai mult bine în lume.

O asemenea pînză luminoasă a țesut în jurul său, un nume bun lasă în urma lui și adormitul întru Domnul, Vasile, pe care îl petrecem acum pe ultimul său drum pămîntesc. Și-a țesut un nume bun prin dragostea sa fierbinte și jertfelnică față de plaiurile pe care s-a născut și față de poporul din care a făcut parte. Și-a țesut adormitul nume bun în mijlocul sătenilor din Micherechi, unde s-a născut în urmă cu 77 de ani, ca fiu al unei familii de țărani, buni păstrători ai tradițiilor poporului nostru.

I-a ajutat pe sătenii săi prin toate fibrele ființei sale, pentru care cu adevărat a fost și va rămîne ca o făclie luminoasă în mijlocul tuturor celor cu care a ajuns în contact. Deși în urmă cu ani s-a

Vasile Marc

(1924–2001)

„Am ajuns orfani, fără de tată, s-a dus veselie inimii noastre și s-a schimbat în plîns”
(Plîng. Ieremia 5–3 și 15)

mutat în Jula, suflătește a rămas atașat de Micherechi.

Probabil mulți dintre cei ce îl petreceți acum pe calea cea fericită, ați citit cartea lui intitulată: „De la Micherechi pînă la Micherechi”. Urmînd legii rînduite de Domnul dintru început, în anul 1947 fratele nostru regretat, Vasile, și-a întemeiat o familie. A fost blagoslovit de Dumnezeu cu doi copii: Vasile și Gheorghe, pentru care, împreună cu soția sa iubită Maria, a trudit cu dragoste și nu și-a îngăduit odihnă pînă ce nu i-a pus pe calea unei pregătiri temeinice pentru viață.

Trei lucruri a pus la temelie familiei sale: dragostea, hărnicia și omenia.

A fost convins că un părinte pentru a fi respectat și ascultat, se cuvine să se facă mai întîi iubit. Însă nu a confundat niciodată dragostea cu slăbiciunea. Hărnicia a constituit o a doua trăsătură caracteristică a fratelui nostru. Era săritor și gata oricînd să dea o mîină de ajutor acolo unde era nevoie. O a treia parti-

cularitate a fratelui nostru Vasile a fost omenia. De profesie a fost inginer agronom. A lucrat în agricultură, la Ministerul de Externe, a îndeplinit diferite poziții – secretar general și președinte la Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria. Serviciul și l-a îndeplinit cu prisosință, fiind apreciat de superiori, iubit de colegii de muncă și prețuit de toți. Ca cetățean și-a îndeplinit toate îndatoririle față de autorități, fiind de multe ori dat ca exemplu pentru purtarea și munca sa din totdeauna. Tocmai de aceea a primit printre primii decorația „Pentru Micherechi”. Dar nimeni nu s-a plîns vreodată că ar fi fost bruscat, atins prin vreun cuvînt sau gest nepotrivit al lui. A știut, de asemenea adevărul că munca fără rugăciune nu dă roade. „De n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni cei ce o zidesc”, zise Pr. 126.1. Din această cauză a cultivat legăturile cu Biserica, adînc pătruns de adevărul că numai credinciosul care se menține în strînsă comuniune cu Dum-

nezeu își poate păstra ființa de deteriorare, de slăbirea ei prin păcat. Nu puține au fost încercările prin care a trecut cel mutat de la noi: „Omul născut din femeie are puține zile de trăit, dar se satură de necazuri” Iov. 14.1. În urmă cu 20 de ani, o boală i s-a încuibat în organism și l-a pus la grea încercare ani de-a rîndul. Cunoștea boala de care suferea, dar faptul acesta, în loc să-l demobilizeze și să-l transforme într-o ființă vegetativă, speriat de un sfîrșit mai mult sau mai puțin apropiat, dar inevitabil, l-a stimulat în realizări superioare. Nădejdea a fost pentru adormitul în Domnul, de-a lungul călătoriei pămîntești, un îndemn la luptă, așa cum spunea M. Eminescu: „Ce este o durere și o lacrimă ce înseamnă, cînd tînăra nădejde la luptă te îndeamnă.” Acesta este tezaurul cel de mare preț, pe care ni-l lasă drept moștenire, fratele Vasile.

La data de 4 septembrie cartea vieții sale s-a închis. A încetat suferința lui pămîntescă și merge la groapă, ca grîul copt. Ne plecăm în fața rînduiei lui Dumnezeu, care l-a chemat la Sine. Din descoperirea dumnezeiască știm că n-a murit, ci a încetat doar a mai trăi în această lume. Trupul neînsuflețit coboară în mormînt, dar sufletul își continuă existența dincolo de tărîmurile vieții acesteia, pînă cînd la Obșteasca Înviere ne vom întîlni.

La acest popas trist, îi aducem omagiu și rugăm pe Părintele Ceresc să-i așeze sufletul în ceata bineplăcuților Lui și Să-l învrednicească de cununa cea neveștejită a Slavei Sale. Iar amintirea lui, faptele și pilda vieții lui să ne fie tuturor un far călăuzitor întru slujirea lui Dumnezeu și a semenilor.

Veșnică să-i fie pomenirea.

Amin

Necrolog rostit la 5 septembrie de preotul vicar Pavel Ardelean

Corpul diplomatic maghiar, din care a făcut parte și Vasile Marc (al cincilea de la stînga) la București

Cu familia: soția și cei doi fii

„Cînd poți rămîne stăpîn, nu deveni slugă”

Cel mai bogat român din Canada cultivă ciuperci. E ardelean la origine și a clădit un imperiu prin disciplină și muncă

Printre românii din Canada, Nicolae Pora poartă aura de mit: „este cel mai bogat român de aici” se spune cu respect. Ajuns la o vîrstă venerabilă – peste optzeci de ani – domnul Nicolae Pora nu a uitat o clipă că este român, că rădăcinile îi sînt în Transilvania, în comuna Nadeș, lângă Sighișoara, acolo unde îi sînt îngropați părinții și „moșu”, ale cărui învățături l-au condus întreaga viață.

Curioasă să-l cunosc, am pornit-o într-o însoțită dimineață de octombrie, străbătînd „codrii de armă” ce străjuiau șoseaua Ottawa–Montreal, înspre Metcalfe, o mică localitate unde se află gigantica „Ciupercărie” a d-lui Pora, o uriașă întreprindere cu peste 200 de muncitori, cea mai modernă cultură de ciuperci din lume. Despre d-l Nicolae Pora și despre „ciupercăria” sa stă scris în Enciclopedia Canadei, în albumele despre Ottawa. Este mîndria regiunilor Ontario și Quebec.

Ciupercile miraculoase

– D-le Nicolae Pora, întruchipăți visul oricărui român pornit în lume să-și afle un rost. Sînteți o personalitate stimată de guvernanții canadieni și de diaspora românească. Cînd ați plecat din România și de ce?

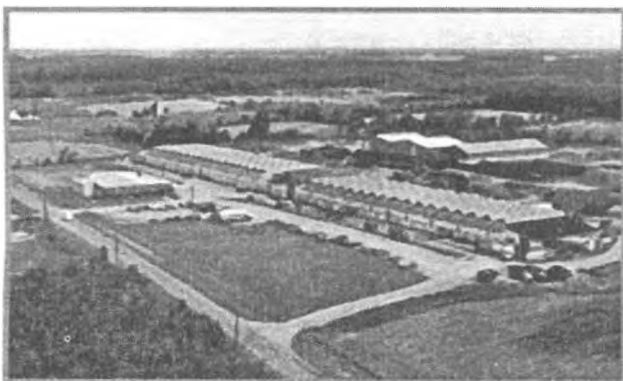
– Cînd au intrat rușii în țară, m-am dus la mama, care se afla într-o comună la 20 de km de Sighișoara și am întreat-o ce să fac. Fratele meu, preot proto-pop la Agnita, fusese arestat și dus la Gherla. Nu voiam să stau sub ruși, să-i împărtaşesc soarta. Mama mi-a răspuns: „Ai mai multă școală ca mine, știi tu ce să faci!”.

Învătasem, la noi în sat, și alte limbi pe lângă română: maghiara și săseasca. Mai învătasem și bulgara de unul singur. Așa că am plecat în Austria, la 80 de km de Salzburg, spre Linz și am lucrat la o fermă, la niște bătrîni. Acolo a venit la mine Puiu Traian, cumnatul unui coleg al meu de la parașutism, și mi-a propus să mergem în Franța, unde se adunaseră mulți români, fugiți și ei din țară. Toți ne strînseserăm pe lângă Biserica Română din Paris. Numai că în Franța ieșiseră la alegeri comunistii, iar nouă ne era frică să nu care cumva să ajungă ei la guvernare și să ne trimită înapoi în țară. Aveam diplomă de inginer-chimist, lucrasem la o fabrică de zahăr de lângă Paris, iar cu recomandările bune de acolo și cu ceva bani mă angajasem la o fabrică de ciocolată din Paris. Frunțașii emigrației românești mi-au propus să plec în Canada, spre a deschide astfel drum românilor aco-

lo și a crea un spirit anticomunist, ca replică a situației din Franța și, de fapt, din Europa la acea oră.

– Cum a fost începutul în Canada?

– Cum să fie? Ca orice început. Am avut la pornire un partener de afaceri, care pusea un capital de 150.000 de dolari, dar nu era cumsecade cu oamenii. Asta mă jena. I-am spus: „Uite, îți dau același salariu cu al meu, dar nu mai veni pe-aici decît în vizită sau cînd sînt eu în vacanță”. Cînd am pornit să pun bazele actualei ciupercării, cea mai modernă din lume, l-am întreat cît ar vrea să-i dau ca să se retragă. „Trei milioane!”, mi-a spus. „OK!”, am răspuns și i-am dat banii. Pe muncitori i-am respectat și i-am ajutat atunci cînd a fost nevoie.

Unul dintre principalele mele ajutoare este un portughez. Primul lui serviciu la venirea în Canada, ca imigrant, la mine a fost și... n-a mai plecat. Îi avansez pe măsura ce ei arată că sînt interesați și că muncesc. În avantajul meu a fost și faptul că nu i-am dat afară pe leneși. I-am tolerat, chiar dacă uneori i-am mai grăbit. Secretul este că leneșii

sînt deștepți și află diferite sisteme după care să lucreze fără să se ostenească prea tare. Și să știți că jumătate din toate progresele obținute au fost inspirate de leneși.

– Dar cum ați reușit să faceți față concurenței, cum v-ați impus pe piața canadiană?

– Există o lege de la care nu m-am abătut. Am mers mai întîi prin magazine, să văd cum arată ciupercile. Dacă sînt frumoase și proaspete, lumea le cumpără. Dacă nu, preferă să le aștepte pe cele proaspete. Neconținut mi-am îndreptat astfel atenția către latura estetică, către felul cum se prezintă produsul. Magazinelor care n-au vîndut toată marfa, le tai comanda la jumătate și adaug la cele care au vîndut-o numaidecît. Nu am așteptat pasiv comenzile, ci eu am mînuit întotdeauna soarta vînzărilor. Am învățat să fiu negustor înainte de a fi cultivator.

Pe urmă, noi venim aici dimineața devreme. Culesul începe la ora 7.00, primele mașini ies pe poartă la ora 9.00 și, în permanență, dintre cele trei mașini, două sînt pe rețea și una încarcă aici. Cînd pleacă aceasta, celelalte două se întorc, pe rînd, să încarce. Fluxul este continuu, neîntrerupt. Astfel, cu marfa noastră acoperim o zonă întinsă: jumătate din regiunea Ontario și regiunea Quebec aproape toată, pînă

la Ocean. Și nu în ultimul rînd, din momentul în care mi-am dat cuvîntul, l-am respectat cu sfințenie. De la moșu' meu am învățat asta și pe copiii mei i-am învățat și eu, la rîndul meu: „Cuvîntul o dată dat, trebuie respectat!”.

– Ce satisfacții, în afara celor financiare, v-a oferit strădania dvs.?

– La un moment dat, au

fost aleși cei mai reușiți oameni de afaceri, cei mai împliniți și mai demni de respect. Din cele 70 de companii analizate vreme de cîteva luni, au fost selectate doar 50, printre care și compania mea, situată pe locul doi.

Acasă, pe „Cîmpul Românesc” din Ontario

– În tot acest răstimp, mai bine de 50 de ani, ați mai păstrat legătura cu țara? În ce fel?

– Cu sufletul, n-am plecat niciodată din România. Și pentru că Țara se află atît de departe, am organizat aici, la Hamilton, în Ontario, „Cîmpul Românesc”. Cîțiva dintre noi am pus mîna de la mîna și am cumpărat terenul. Asta a fost prin '68. Românii veniți la sărbătorile de-acolo au cumpărat puieti de copac și i-au plantat. Acum, copacii au crescut, sînt mari, o frumusețe. Cu tîmplarii de la mine, de la ciupercărie, am înălțat și o capela unde oficiem slujbele, se fac botezuri și nunți. De cîrînd, s-a descoperit pe cîmpul nostru o tainică sursă de energie ce vine din pămînt. Cine stă pe acel loc se liniștește, se înseninează, copiii conțenesc plînsul și orice durere ar fi, trece ca prin minune.

– Ce rol au avut în viața dvs. „învățăturile” de-acasă, tradiția?

– În primul rînd, la întemeierea familiei. Soția mea, născută în comuna Coștana, lângă Suceava, adusă în Canada de părinții ei la numai un an și ceva, m-a ajutat și ea la transmiterea tradițiilor românești copiilor noștri. Cele trei fete ale noastre, ca și băiatul, au fost

învățați de mici să muncească. Fata cea mare este farmacistă, a doua este profesoară de gimnastică aerobică, cea mică a urmat Facultatea de Criminologie. Băiatul a urmat Facultatea de Comerț. Și toți, întreaga familie, au lucrat și lucrează

aici, cu mine. Cînd vor să facă rost de bani, fetele vin și acum și muncesc la ciupercărie. Le plătesc ca și pe ceilalți salariați.

Românii vorbesc prea mult. Să muncească!

– Societatea românească se confruntă cu o severă criză economică. Ce-ar trebui să facă românii pentru a depăși actuala stare de fapt?

– Să lucreze, să nu vorbească prea mult. Majoritatea vorbesc doar și nu fac nimic. Doar planuri și iar planuri, și numai planuri! Vrei să faci, să zicem, un cărucior, fă-l și nu mai vorbi de zece ori că ai de gînd să-l faci. Românii trebuie neapărat să treacă de la vorbă la faptă.

Dar nu trebuie să uităm că a luat atîta vreme – 50 de ani – ca să ajungă țara în halul ăsta. Va trebui să treacă tot atîta timp măcar, ca să o dregem. Chiar dacă ar vrea cei de-acum să facă schimbări mari, tot n-ar putea. N-au de unde. Iar vînzarea întreprinderilor românești străinilor, așa cum au făcut ungrorii, nu este o soluție. Străinii, cînd vor dori să plece, o să plece și o să închidă companiile și instituțiile. Lasă totul baltă. Cînd poți rămîne stăpîn, nu deveni slugă!

Sanda Anghelescu,
Metcalfe, octombrie 1999
(După revista Formula AS)

Fotbal

Un „meci de antrenament” cu o victorie românească istorică

Pe când naționala Ungariei a intrat într-o umbră eclipsă, steaua României a strălucit pe Népstadion

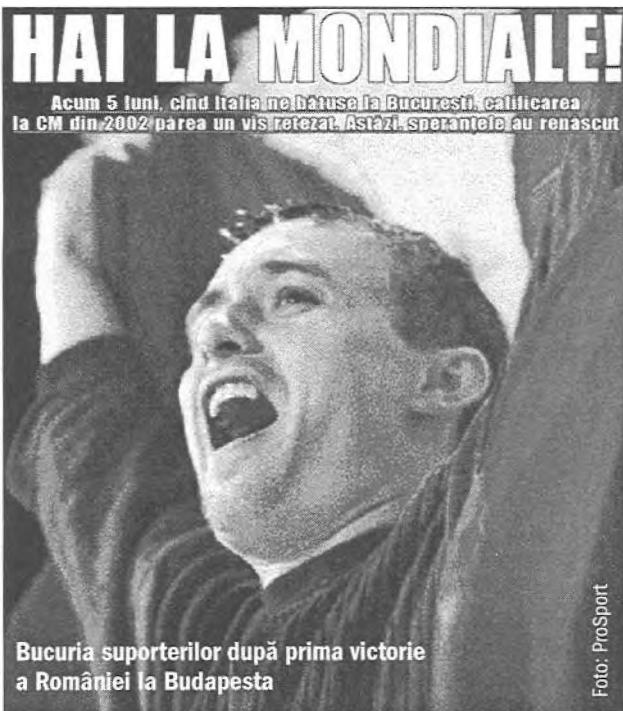
Vara suporterilor ambelor naționale a trecut în așteptarea marii confruntări, care pînă la urmă s-a degradat la o simplă partidă de antrenament pentru români, iar pentru unguri s-a transformat în continuarea unui coșmar început la Tbilisi și ajuns la apogeu la Budapesta. În structura naționalei române s-au produs multe schimbări. Un selecționar a plecat de bună voie, iar altul a venit pe banca tehnică direct de pe gazon.

Fotbalul românesc are nevoie de eroi

Cine ar fi crezut că în Ungaria o să-i vedem pe tricolorii români sub conducerea lui Gheorghe Hagi, care cu zero experiență de antrenor a aterizat în funcția de selecționar al naționalei, nu demult dirijată tot de el, dar pe teren. Așa este fotbalul românesc. Mereu are nevoie de eroi. Acest rol durînd aproape un deceniu și jumătate îl îndeplinește acest Hagi, fără de care nu se poate imagina fotbalul românesc cotidian. Dacă nu mai merge ca jucător, să fie antrenor. Caracterul lui puternic se va impune și pe banca tehnică, au spus cei care aveau în el o încredere nemărginită. Și cine știe, poate au dreptate? Cel puțin rezultatele de pînă acum îi confirmă pe adeptii lui Hagi și ca antrenor. Un egal cu Slovenia în deplasare și o victorie indiscutabilă la Budapesta, citeva rechemări inspirate - Gheorghe Popescu și Ioan Ovidiu Sabău, care cu citeva luni în urmă juca în Divizia C a României - jucători tineri și un joc asemănător cu cel aplicat de Emerich Ienei. Iată bilanțul noului selecționar, care are, poate, o bună rețetă pentru succesele tricolorilor, cei ce au adus atîtea și atîtea bucurii românilor în ultimul deceniu.

Jocul pisicii cu șoarecele

Cred că nu este necesar să evocăm amănunțit momentele de pe Népstadion. Golul lui Adrian Ilie care poate în curînd va intra și în genericele emisiunilor sportive, țîșnirea lui Marius Niculae cu execuția perfectă în acea situație, de parcă nu ar fi un puști de 20 de ani, ci o vulpe șireată cu o experiență de o viață întregă, ca și lanțul paselor fără de sfișit care au transformat meciul într-o distracție a pisicii cu șoarecele, au fost prezentate de o națională în care, pe lîngă 4-5 „bătîrni”, majoritatea celorlalți jucători nu depășește vîrsta de

22 de ani. O echipă sudată, într-un an presărat cu meciuri cu miză, de două legende: Ladislau Bölöni și Gheorghe Hagi, pare a prinde un contur aparte pe paleta lumii fotbalistice internaționale.

Cînd orgoliile naționale contează mai mult decît jocul

În cazul confruntărilor fotbalistice dintre Ungaria și România, din păcate totdeauna primează mai mult mîndria națională, decît mîndria de a fi mai bun în sport. Așa s-a întîmplat și de data aceasta. Autocare românești cu ferestre sparte, citeva suporterii bătuiți, manifestare antitrănionică din partea celor puțini spectatori maghiari de pe stadion, manifestări antimaghiare la Cluj, în fruntea lor cu Gheorghe Funar. Astfel de fenomene lipsite de orice logică sportivă au devenit chiar inevitabile unui meci Ungaria - România. În aceste cazuri, unii suporterii uită de orice sportivitate, făcînd confuzie între fotbal și război. Ce să mai spunem despre acțiunile lui Funar și despre cei care consideră de cuviință aducerea în discuție a problemei frontierelor pe stadion? Oare aceste hoarde tot așa l-au huiduit pe Bölöni, un ungur care a adus numai mîndrie tricolorilor români, sau, de partea cealaltă, pe Miriuță, cînd neapărat l-au vrut în naționala ungară? O mentalitate exemplară a manifestat Hagi, cînd a fost întrebare de cotidianul ProSport despre amenințările suporterilor maghiari: „Am fost tratați la superlativ. De la hotel la stadion sau aeroport,

ne-au creat condiții ireproșabile. S-au comportat ca niște gazde deosebite. Dar ce să facem, au și ei uscăturile lor, la fel cum și noi le avem pe ale noastre. De plaga asta nu scapă nici nemții, nici englezii, nici nimeni. E vorba de grupuri restrînse, formate din oameni fără minte. Fiind nimicuri, cum ar putea să iasă și ei în evidență, să se scrie și de ei ceva? Doar așa: prin comportament primitiv, barbar.” Rămîne, din fericire, acel gest frumos din partea lui Ganea și Lisztes, care au părăsit terenul de joc îmbrățișîndu-se. E normal, mulți ani au fost coechipieri la Stuttgart, chiar dacă unu-i român și celălalt ungur.

Hai la baraj

Cu victoria României s-a clarificat totul în grupa a 8-a. Italia poate pierde primul loc din clasament doar în cazul unei înfrîngerii pe teren propriu cu Ungaria. Văzînd jocul naționalei maghiare o victorie în Italia e de domeniul fantasticului. În acest caz, dacă România ar învinge pe teren propriu Georgia, ar mai putea prinde o calificare fără baraj. Dar cu această variantă nimeni nu se ocupă, chiar Hagi a apreciat că Ungaria are o șansă de unu la sută, adică aproape neglijabilă. Este cel mai probabil că România va juca la baraj o dublă manșă cu Slovenia, ocupanța locului secund al grupei 1. În România se vorbește despre posibila naștere a unei noi echipe mari, lucru care se va întîmpla însă numai în cazul calificării la Campionatul Mondial 2002. Altcva nici nu se pomenește.

Ștefan Crăsta

Formula 1

Competiția de la Monza fără Burti

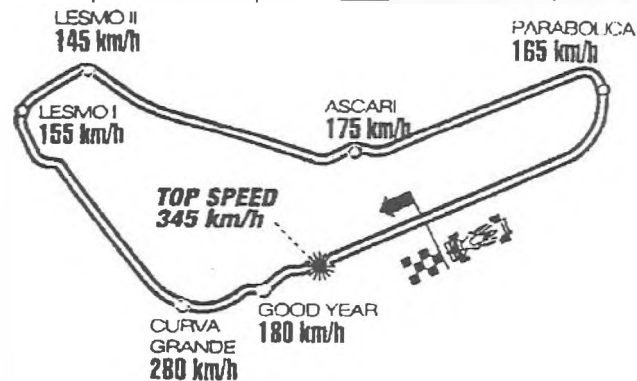
După cum ați putut vedea cu două săptămîni în urmă pe circuitul din Spa Luciano, Burti a suferit un accident grav. Toată lumea a rămas îngrozită, au trecut minute lungi pînă ce personalul tehnic a reușit să-l scoată de sub muntele de cauciucuri. Norocul lui se datorează și ajutorului medical rapid în urma inconștienței într-o oră. Totuși ne putem da seama că după un asemenea accident, cînd s-a lovit de parapetul de cauciucuri cu o viteză de 250 km/h, cine știe ce leziuni interioare a putut suferi pilotul brazilian. Prin urmare, sîmbăta trecută echipa Prost a decis că îl va înlocui cu pilotul ceh Thomas Enge sau cu italianul Luca Badoer. Deci urmează cursa de la Monza, Marele Premiu al Italiei. Despre această pistă merită să știm că a fost construită cu citeva ani în urmă, în numai opt luni. Aceasta este una dintre cele mai rapide și periculoase circuite din lume, tocmai pentru că oferă posi-

bilitatea atingerii unei viteze mari. După start prima curbă se numește Top Speed în care monstrele sosesc cu o viteză de 345 km/h. Curba parabolică este de tristă amintire fiind locul decesului lui Trips și al lui lochen Rindt. Nu ar fi o treabă extraordinară dacă la Monza s-ar aduna 200.000 de suporterii deoarece circuitul italian este împletit cu Ferrari, care în anul acesta a cucerit toate titlurile posibile.

FIA a declarat că nu s-a decis încă referitor la ordinea competițiilor sezonului viitor. Se știe doar atît că în 2002 vor fi numai șaisprezece etape în loc de cele șaptesprezece din acest an. La San Marino nu va fi o competiție pentru că circuitul de acolo necesită numeroase reconstrucții.

MIC

Lungimea cursei: 305,810 km
Lungimea turei: 5,770 km
Numărul turelor: 53
Viteza maximă: 345 km/h.
Viteza medie: 238,036 km/h.

Ultimele rezultate ale echipelor de fotbal
Chitighazul și-a adunat primele 3 puncte

Campionat național divizia II	
Demecser-Giula	2-0
Campionat național divizia III	
Sátoraljaújhely-Leta Mare	7-1
Campionat Județean divizia I	
Bătania-Tótkomlós	2-0
Magyarbánhegyes-Micherechi	2-0
Campionat Județean divizia II	
Kunágota-Aletea	2-1
Chitighaz-Békéssámszon	3-0
Campionat Județean divizia III	
Kétsoprony-Leucușhaz	0-4
Aletea II.-Gerendás	2-1

Următoarele meciuri de fotbal

15 septembrie (sîmbătă)	
Körösladány MSC-Bătania	16.30
Micherechi-Medgyesegyházi SE	16.00
Nagyszénási SE-Aletea	16.30
Chitighaz-Kunágota SE	16.00
16 septembrie (duminică)	
Giula-Böcsi KSC	16.00
Leta Mare-Hajdúnánás	15.30
Aletea II.-Kétsoprony	16.00
Medgyesegyháza II-Leucușhaz	16.00

Zdubii au bătut tare și la „Insulă”

Ca să înțelegem sensul cuvântului *zdubi* trebuie neapărat să-i cunoașteți pe membrii formației *Zdub* și *Zdub* din Republica Moldova. Numele formației redă zgomotul bateriei de tobă, iar *zdubii* sînt muzicanții și totalitatea fanilor grupării acestor avîntați tineri moldoveni. Cu muzica lor originală și în același timp prelucrată în mod absolut evident – sau spunînd mai plastic, în mod bătător la ureche – evocă o lume mistică din Balcani. Ei nu se ating de folclorul sud-balcanic, de ce să facă una ca asta, cînd au la îndemîină propriile lor rădăcini: muzica populară românească. În emisiunea Ecranului nostru poate mulți dintre Dumneavoastră ați văzut evoluția zdubilor de pe Scena Mare a Festivalului „Insulă”, unde am avut ocazia să fim prezent. Am auzit de la un prieten despre această raritate muzicală, ce reprezintă formația *Zdub* și *Zdub*, încă cu un an în urmă. Și ascultînd-o de pe casetă, are o atmosferă tainică, dar totodată și plină de energie. În realitate, pe viu, aceste senzații se amplifică, puterea muzicii excelenților tineri moldoveni a fermecat de-a dreptul sute de ascultători de pe „Sziget”. După concert, am stat de vorbă cu doi frunțași ai formației, cu cîntărețul *Roman Iagupov*, care înaintea convorbirii și-a mai potrivit un pic coroana de aur de pe dinți și cu chitaristul *Mihai Gîncu*, care deși intonează aproape în exclusivitate muzică românească, uneori – ca și noi, românii de aici – caută și el disperat expresiile românești potrivite.

Roman Iagupov (voce):
– Noi am început să cîntăm la Chișinău, în Moldova. Pe urmă am avut un concert la un festival mare de la Moscova, după care am legat un contract cu o casă de discuri din Rusia.

Mulțumită acestui contract am avut mai multe prezențări în capitala rusă cu formațiile americane: Rolling's Band, Bio Hazard, Rage Against the Machine și Red Hot Chili Pappers. Avem piață în Moldova, România și Rusia. După ce am făcut față în Rusia, am fost invitați și la „Sziget”

– De la începutul carierei voastre v-ați inspirat din muzica populară românească?

Mihai Gîncu (chitară bas):

– Nu. Cu muzica asta am început să ne ocupăm cînd formația Nirvana era la culmea carierei sale. Am cîntat ca Nirvana, ca Red Hot Chili Pappers sau ca Bio Hazard. Ne uitam la televizor și îi imitam. Primul nostru album este făcut în stil hardcore american. Primul nostru cîntec care a ajuns în topul moldovenesc, pe urmă și în cel rusesc, era melodia intitulată „Hardcore moldovenesc”. Acesta este un mix etno și hardcore. Începînd de atunci am preferat mai ales elementele etno și am abandonat tot mai mult hardcore. Muzica pe care o facem noi este un fel de stimulent de viață. Și lumea care ne ascultă, tot așa zice.

– Ce înseamnă pentru voi expresia: stilul de viață?

– Înseamnă că există foarte mulți oameni care ne ascultă muzica, muzică pe care o ducem, o exportăm și peste granițe. Fanii noștri vin cu noi, ne urmăresc fie ei oameni de afaceri sau de

altă profesie. Practic, ei trăiesc împreună cu noi. Avem mulți fani în Moldova și în Rusia.

– Țineți concerte și în România?

M. G.: Vrem să scoatem al treilea album cu titlul: *AGROROMANTICA* și cu siguranță o să concertăm și în România.

R. I.: Cu ocazia lansării albumului, bine-nțeles că vom avea concerte.

– M-a surprins popularitatea voastră la Budapesta. V-ați așteptat la așa ceva?

R. I.: Cred că a venit multă lume și din România.

M. G.: Ei ne știu. Dar ca să fim populari ca în Rusia, trebuie să lucrăm și să cîntăm la mai multe festivaluri în Europa. Vrem să scoatem un album și în Occident, dar mai trebuie să trudim pentru asta. Oricum, era fain aici.

– Cred că această muzică

M. G.: Aici, peste tot, la radio, la televiziune se aude muzica din Balcani, dar în Rusia cred că este și mai populară. Nu demult am fost la Moscova, la un concert al lui Bregovici și orchestra lui. Sala era arhiplină, deși un singur bilet costa 100 de dolari.

– Felul cum îmbinați rock-ul cu muzica populară este absolut original. Cum reușiți să faceți acest mixaj?

M. G.: Asta a început mai demult. În 1988, primul cîntec în care am îmbinat etno cu rock și rock alternativ era „Zdubii bateți tare!”. Acesta a ajuns și în Rusia. Atunci a început lumea să știe cîte ceva despre noi. Pînă acum urmărim această linie și tare ne place.

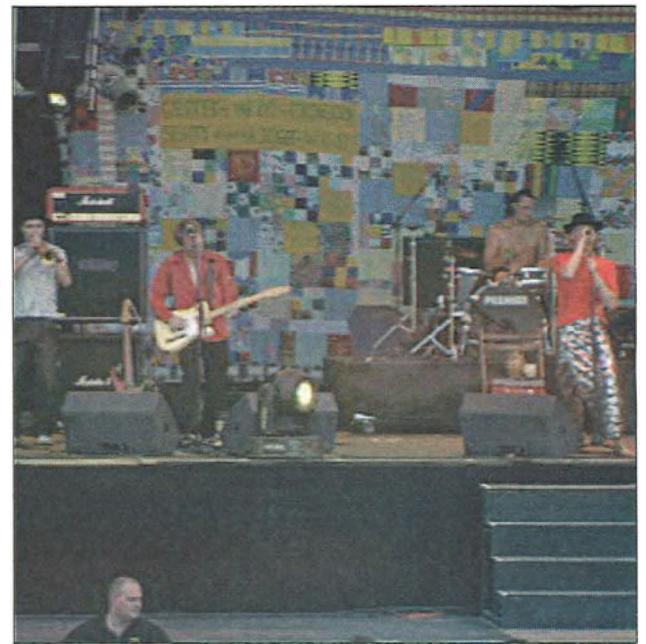
– Din numele membrilor echipei îmi dau seama că aveți o trupă multinațională. Nu numai români sau moldoveni sînteți în formație?

balcanică are acum o perioadă de înflorire. Mă gîndesc în primul rînd la popularitatea melodiilor din fosta Iugoslavie. Poate că și succesul vostru se datorează acestui fapt?

R. I.: Avem ruși, moldoveni, ucrainieni și tătari. Muzica pe care o facem ne unește. Numai rezultatul contează.

Ștefan Crâsta

FOAIA
românească

14 SEPTEMBRIE 2001

www.foaia.com

Săptămînal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian, Rita Ruja. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiş și Csongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cit și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2001: 3 luni 520 forinți; 6 luni 1040 forinți; 1 an 2080 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségékekért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptămînalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.